

Stavebně historický průzkum

**Znojmo
„Stará škola“ v areálu louckého
kláštera**

**Archaia Brno o.p.s.
2017**

Evidenční list

Katastrální území :	Znojmo
Administrativní název obce:	Znojmo
Kraj:	Jihomoravský kraj
Ulice (č.o./č.p.; parc.č.):	Loucká 3059/25, parc.č. 2/1
Název NKP, KP, PR nebo PZ:	Klášter Louka
Rejstříkové číslo KP:	7-6969, zapsaná do seznamu 19.2. 1973
Památkový pokryv:	Nemovitá kulturní památka
Číslo akce :	A34/2017
Číslo smlouvy/objednávky:	objednávka ze dne 28.6.2017
Zadavatel:	Městský úřad Znojmo, Obroková 1/12, 66902
Doba průzkumu:	VII/VIII 2017
Vedení průzkumu:	Mgr. Marek Peška, Ph.D. a Mgr. Pavel Staněk
Odborná spolupráce:	Ing. Tomáš Kyncl, Mgr. Pavel Staněk, Mgr. Michaela Přibyllová
Uložení dokumentace:	ARCHAIA Brno o.p.s.
Číslo jednací SHP:	11/17
Počet výtisků: 3 ks této verze (1 ks uložen v archivu společnosti Archaia Brno)	
Zprávu podávají:	Mgr. Marek Peška, Ph.D.

ARCHAIA Brno o.p.s.
Bezručova 78/15, 602 00 Brno
IČ: 26268469, DIČ: CZ26268469
brno@archaiabrnno.cz*www.archaiabrnno.org
tel.: +420 515 548 680

.....
datum, podpis

OBSAH

I.	Úvod	4
II.	Anotace	5
III.	Historický a archivní průzkum	6
	a. Historický a archivní průzkum	6
	b. Seznam pramenů a literatury	11
	c. Seznam historických map a plánů	15
	d. Seznam ikonografie	15
IV.	Popis objektu	16
	a. Urbanistická situace	16
	b. Základní charakteristika objektu	16
	c. Exteriér	17
	d. Interiér	20
	e. Charakteristika sousedních staveb	29
V.	Doplňující průzkumy	30
	a. Operativní a hloubkový stavební průzkum	31
	b. Dendrochronologický průzkum (Ing. Tomáš Kyncl)	52
VI.	Stavební vývoj	53
VII.	Hodnocení objektu	60
VIII.	Náměty pro potřeby památkové péče	61
	a. Hodnotné prvky a detaily	62
	b. Závady	71
	c. Náměty péče pro objekt	71
IX.	Náměty na další průzkum	72
X.	Dokumentace současného stavu	73
XI.	Grafické vyhodnocení průzkumu	74
XII.	Památkové hodnocení	78
XIII.	Obrazové přílohy, ikonografie a historická plánová dokumentace	
XIV.	Fototabulky současného stavu	
XV.	Fotonáhledy	
XVI.	Seznam fotografií	

I. Úvod

Stavebně historický průzkum (dále také SHP) byl vyvolán záměrem komplexní rekonstrukce a novým využitím objektu. Zadavatelem byl městský úřad Znojmo a základním požadavkem bylo standardní SHP. Kromě něj však byla provedena také řada povrchových sond do stěn objektu, jejichž cílem bylo ověření některých spár, trhlin a vnitřních omítek. Vybrané úseky stěn interiéru byly podrobeny stratigrafickému průzkumu provedenému Mgr. Zojou Matulíkovou. Krov byl datován pomocí dendrochronologické analýzy Ing. Tomášem Kynclem. Objekt byl po dobu průzkumu přístupný, neobývaný a z větší části i vyklizený. Práci znesnadňoval pouze zaskládaný prostor suterénu, ve kterém se nacházely pracovní pomůcky a dokumenty související s činností někdejší základní školy v 80. letech 20. století.

- ***Výsledky SHP nenahrazují závazná vyjádření příslušných orgánů a organizací státní památkové péče ve smyslu zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči v platném znění***
- ***Předložený elaborát podléhá příslušným autorským právům chránícím duševní vlastnictví autorů.***

II. Anotace

„Stará škola“ se nachází v areálu někdejšího kláštera premonstrátů v Louce a přiléhá z jižní strany k věži kostela sv. Václava. Jedná se o jednotraktovou stavbu se suterénem, sníženým přízemím, patrem a sedlovou střechou. Objekt byl západním křídlem středověké klášterní kvadratury, k němuž byl v průběhu 19. století z jižní strany připojen přístavek opatřený pultovou střechou. Nejceněnějšími částmi stavby jsou obvodové stěny, suterén, klenutá místnost nad suterénem a některé příčky. Nejvýznamnějším a nejstarším autentickým prvkem je románské střílnové okénko z 1. pol. 13. století prolomené v někdejší jižní obvodové stěně. Klenby suterénu a patra zřejmě pochází z období renesance, většina prostor je však plochostropá.

Objekt je výsledkem několika významných přestaveb. Byl postaven jako křídlo klášterní kvadratury, ke kterému přiléhal ambit s rajským dvorem. Svoji funkci plnil až do 18. století, kdy jej nahradila barokní novostavba a následně měl být zbourán. Situace se však změnila zrušením kláštera císařem Josefem II. v roce 1784 a k plánované demolici již nedošlo. Bourací práce byly zastaveny na úrovni korun stěn přízemí (dnes 2NP). Na přelomu 18. a 19. století byl objekt obnoven a v roce 1804 osazen současným krovem. Starý štít zůstal zachován a je přizděný k jižní věži západního průčelí. V průběhu 19. století byl objekt využíván, nejprve zčásti a v průběhu 20. století již celý, nejprve jako Volks Schule, po roce 1918 jako státní menšinová měšťanská škola později základní devítiletá škola. Od počátku 90. let 20. století není objekt využíván.

Z urbanistického hlediska jde o mimořádně cennou stavbu, která je dnes spolu se severním úsekem gotického ambitu jedinou stojící částí středověké kvadratury. Románské prvky dochované v rámci obvodových stěn ji řadí mezi nejstarší části kláštera, kterými jsou kostel sv. Václava s kryptou. Vedle rotundy sv. Kateřiny jde bezpochyby o jednu z nejstarších znojemských památek.

Objekt je kulturní památkou, bohužel se však nestal, zřejmě nedopatřením, součástí nově prohlášené národní kulturní památky „Klášter v Louce u Znojma“ (1. 7. 2017).

III. Historický a archivní průzkum

III.a. Historický a archivní průzkum

Dějiny bádání

Jedním z prvních dějepisců, který se věnoval louckému klášteru, byl první známý kronikář tohoto konventu Bartoloměj Stölzl. Již v roce 1668 sepsal dílo *Theca Arcanorum*. Šatovský řeholník a farář Bernard Troschl popsal stručné dějiny Louky v díle *Series abbatum cenoniae Lucenae*, které vyšlo v roce 1738 ve Znojmě. Pojednání o klášteře sepsal i farář Gollinger z farnosti sv. Mikuláše ve Znojmě a nazval je *Die Prämonstratenser Abtei Bruck, deren Geschichte und literarische Verdienste*. Moderní literatura ke klášteru je velmi bohatá (viz seznam pramenů a literatury). Dějiny kláštera jsou stručně podány v různých přehledech líčící historii více klášterů. Nejstarším z těchto děl, plným mnoha omylů a chyb, ale dosud nejpodrobnějším vypsáním dějin našich premonstrátských klášterů je kniha K. Čermáka. Dějiny kláštera vcelku správně, ale velmi stručně podal N. Backmund v prvním díle svého *Monasticonu*, dalšími je článek v Encyklopedii moravských a českých klášterů, jehož autorem je Tomáš Borovský, a kapitola o Louce v Encyklopedii řádu a kongregací v českých zemích od M. Bubna, což je dílo, uvádějící na rozdíl od předešlého, přehledy opatů klášterů a více informací o řádu, na druhou stranu však poněkud tendenční a psané s menšími nároky na vědeckou přesnost. Dějinami kláštera se podrobně a současně v úplnosti zabývají tři díla. Je to kapitola Františka Peřinky v příslušném díle Vlastivědy Moravské, podávající vývoj přísně chronologicky, kniha H. Bornemanna, opakující mnoho starších omylů a publikace Petra Kroupy, Jiřího Kroupy, Lubomíra Slavíčka a Josefa Ungera, mající charakter brožury, ale brožury velmi dobré s podrobným seznamem literatury, byť dílo postrádá citace a přebírá některá mylná tvrzení. Dalšími díly o klášteře jsou různé monografie. Zde je nutno jmenovat opět Františka Peřinku, který ještě zvláště vydal dějiny kláštera do zničení za husitských válek. Pozemkovým vývojem kláštera se zabýval ve dvou dílech Tomáš Borovský, jeho práce podává o této problematice velmi dobrý přehled, autor si však nevšiml některých pozemkových ztrát, které klášter utrpěl v 1. polovině 13. století. Několik autorů (Metoděj Zemek, Zdeněk Charouz, Helena Krmičková) psalo o prvních sto letech dějin kláštera, z nich je třeba vyzvednout Zdeňka Charouze a Helenu Krmičkovou, která podala přehled opatů kláštera v 13. století. Z

dílčích studií je nutno ještě jmenovat Charouzův článek o Maceratu gladiatorovi. Nejnověji a patrně i nejobsáhleji zpracoval dějiny kláštera do roku 1526 v rámci magisterské diplomové práce Stanislav Vohryzek.

Z hlediska uměnovědného bádání nelze opomenout práce Augustina Prokopa, zejména pak stavebně historické průzkumy kostela a kláštera z pera Petra Kroupy. A řadu drobných prací od Dobroslava Líbala, Bohumila Samka, Miloše Stehlíka, Jiřího Kroupy, Zdeňka Kudělky a Zdeňka Váchy (viz seznam pramenů a literatury).

Řadu drobných záchranných archeologických akcí v areálu prováděli Josef Unger a Zdeněk Čižmář (Archiv ústavu archeologické památkové péče v Brně).

Pokud se týká samotného objektu Staré školy nejsou novodobé prameny příliš četné. V archivech NPÚ a Městského úřadu ve Znojmě a SOKA Znojmo jsou k dispozici pouze informace, které se týkají provozu školy v průběhu 20. století. Pro 19. století materiály chybí, nebo jsou založeny omylem v jiných složkách (viz seznam pramenů a literatury).

Stručná historie objektu¹

Loucký klášter během své existence hrál důležitou úlohu nejen v duchovní správě, ale také při obraně země, v rozvoji kultury, vědy, umění a v hospodářském vývoji jihu Moravy. Byl založen dne 25. října 1190 českým údělným knížetem Konrádem II. Otou a jeho matkou Marií. V Praze vydal Konrád II. Ota zakládací listinu kláštera v osadě Lúce (novočesky Louce) poblíž Znojemského hradu ke cti Boží a blažené Marie vždy Panny a sv. Václava slavného mučedníka s kanovníky pod řeholí sv. Augustina a řádem premonstrátským „pro spásu duší svých a svých rodičů“. Podle zakládací listiny měl klášter právo patronátu nad čtyřmi kostely a vlastnil okolo třiceti vesnic nebo jejich části. Konrád II. Ota věnoval klášteru také značný osobní majetek. Záhy po založení se konvent dostal pod papežskou ochranu, když si ho dne 27. dubna 1195 vzal pod svojí protekci Celestýn III.. Přesné datum vysvěcení louckého kostela není známo. Rok 1202 uvádí novější literatura, zatímco ta starší udává rok 1200. Stavební práce však pokračovaly po celé 13. Století. Dokladem je stojící severní rameno ambitu dokončené před polovinou 13. století, jehož výstavbě předcházela všechna tři křídla kvadratury. Nepřímo mohou o stavebních pracích v areálu svědčit i četné nové příjmy ve druhé

¹ Při stručném popisu dějin kláštera jsem čerpal zejména z Encyklopedie moravských a slezských klášterů, diplomové práce Stanislava Vohryzka k dějinám do roku 1526 a SHP Petra Kroupy ke kostelu Panny Marie a sv. Václava. Text byl koncipován s důrazem na stavební dějiny kláštera.

polovině 13. století včetně odpustků (1269, 1299). Z průběhu následujícího století nemáme sice tolik písemných zpráv, ale prameny nás přece je zpravují o rozrůstání klášterních majetků. Z posledního dvacetiletí 14. století již máme v souvislosti s markrabskými válkami několik zpráv o útocích na klášterní majetek. V době obsazení Znojma Hynkem Suchým Čertem v roce 1400, byl dokonce plánován útok na klášter, k němuž však nakonec nedošlo. V průběhu 14. století a začátkem 15. století se loučtí opati dostávali do exkomunikace z Říma. Papež Kliment V. sice premonstráty vyňal z možnosti vynést nad nimi interdikt, ale jeho samotného se tato nemožnost jako jediného netýkala. Zdejší premonstráti totiž přestali platit papežské anáty. Mohlo to být způsobeno i nákladnou výstavbou komplexu hradního typu, který měl sloužit jako ochrana místních řeholníků. Svou roli snad hrály citelné, již zmíněné ztráty majetku. V roce 1423 se dokonce hovoří o zpustlé kapli sv. Kateřiny u kapitulního sálu. Sotva se klášter vymanil z problémů přišel další ořes. Spojená husitská vojska pod vedením Zikmunda Korybutoviče a Bohuslava ze Švamberka na podzim roku 1425 táhla na jižní Moravu a dále do Rakous. Město Znojmo se jim po dvoutýdenním obležení nepodařilo obsadit. Plní frustrace se husité 12. listopadu obrátili ke klášteru, přepadli jej a vypálili. Vliv, který měl klášter před vpádem husitů obnovoval jen pozvolna. Zásadní změna nastala až roku 1433 nastolením opata Přibyslava II. z Hodic, jenž je v análech chválen jako obnovitel zničené kanonie. Ta sice po vpádu husitů celkově zchudla, ale vlastnictví vesnic, polí a dalších statků jí zůstalo, takže potřebné peníze na obnovu postupně získávala z těchto majetků. Za opata Přibyslava II. došlo jeho přičiněním k rozvoji a velké pozdně gotické stavební obnově kláštera. S jeho osobou je spjata především výstavba (dostavba?) kastelu na břehu Dyje. V jeho rekonstrukci pokračoval opat Jan Bavor. Ten se stal zároveň opatem Louky i kláštera v Litomyšli. Při slavnostní přísaze slíbil klášter nezadlužit. Jenže už v roce 1477 jej dostal do finanční tísně způsobené nepochybně nákladnou rekonstrukcí. Výstavbu ve druhé třetině 15. století nám dokumentuje i několik dat - letopočet 1447 v opatské kapli sv. Šebestiána, 1467 v křížové chodbě a 1480 na ostění portálu vedoucího do podzemí severně před pozdější prelaturou. Rok 1483 a zhotovení výzdoby misálu naznačuje, že ekonomická situace byla velmi dobrá, v jiném případě by si tuto nákladnou činnost klášter nemohl dovolit. Celá rekonstrukce kostela včetně devíti nových oltářů, byla dokončena konsekrací za opata Pavla v roce 1498. Další významnější stavební úpravy pokračovaly až o řadu desetiletí později. V první polovině 16. století se postupně projevil nedostatek peněz způsobený postupem reformace a nevhodným hospodařením kláštera. A když nastoupil na místo louckého opata Metoděj Hrůza (1546-1568), došlo v klášteře nejen

k významné ekonomické a hospodářské devastaci, ale i k morálnímu a mravnímu úpadku. Chránové a klášterní stavby se netěšily dobré kondici. Do budov zatékalo, v klášterním kostele bylo vyhaslé věčné světlo, chyběly zde ubrusy na oltáři, relikvie neměly náležitou péči ani čestné místo. Klášterní knihovna byla neuspořádaná a knihy poničené. Některé měly dokonce i vytrhané stránky. Na počátku 70. let 16. století se o klášteru hovořilo jako o stavbě takřka na spadnutí... Po krátké epizodě vedení opatem Jiřím, byl louckým představeným v roce 1573 jmenován Šebestián Freitag z Čepirohu. Když nastoupil do své funkce, daroval klášteru všechn svůj osobní majetek. Ačkoli se lze domnívat, že nebyl nijak závažně velký, pomohl klášteru splatit naléhavé dluhy. Freitag také vyplatil ze zástavy některé vesnice. Poté se o dva roky později mohl začít věnovat celkové obnově. Protestantsky smýšlející řeholníci utekli, nebo byli vyhnáni. Ovšem ti, co odešli dobrovolně, si s sebou vzali i značnou část klášterního majetku. Zpustlý konvent nyní obsahoval pouze sedm bratří. Vzdělávací roli hrál jednak obnovený katolický noviciát, ale také klášterní škola. Tu nechal Freitag vybudovat z vlastních prostředků. Škola nabízela bezplatné vzdělání až třiceti chlapcům. Výuku v ní vedli jezuité. Hlavním architektem, který se v tomto období na louckém klášteře podepsal, byl Giovanni Pietra Barca z Porlezza, který dal chrámu sv. Václava renesančně manýristickou podobu, a následně byl kostel roku 1581 nově vysvěcen. Západní křídlo kvadratury mohlo od této doby sloužit jako nově založený alumnát. Opat Freitag byl slaven jako obnovitel a jako takovému se mu později dostalo i nejvyšší pocty při výzdobě barokního letního refektáře (1765). V červnu 1614 Louku vizitoval biskup František z Dietrichštejna a kromě opata zde našel také 11 kněží 9 bratří. Následná válečná léta zasáhla především klášterní statky, klášter sám příliš neutrpěl, i když jej nakrátko v roce 1645 obsadilo švédské vojsko. V roce 1673 zde již žilo 44 kanovníků, 4 konvrši a 5 noviců. Barokní éra byla zahájena přestavbou kostela, jenž získal pozoruhodnou fasádu s dvojicí věží (ve štítu je datum 1689 a portál je datován do roku 1696). S těmito pracemi souvisela i přístavba nového křídla - prelatury, která spojovala chrám s hospodářským předdvořím. Smyslem celé úpravy bylo propojit jednotlivé části kláštera: konvent - chrám - prelaturu a prefekturu. O několik desítek let později se opat Anton Nolbeck (1729-44) rozhodl pro vypracování projektu monumentální novostavby kláštera. Příprava stavby byla zahájena roku 1745. Práce probíhaly etapovitě, nejprve byl budován konvent a část nové prelatury (do roku 1765). Nakonec však klášterní budovy zůstaly nedokončeny a někdy v roce 1778 došlo k zastavení stavby. 29. července 1784 byl dekretem císaře Josefa II. klášter zrušen. Žilo

v něm 96 řeholníků. Nedostavěný areál byl přeměněn ve farní kostel s farou, vojenská kasárna, tabákovou manufakturu a ženijní akademii.

Mladší dějiny již nejsou pro další stavební vývoj areálu významné.

III.b. Seznam pramenů a literatury

Prameny:

Moravský zemský archiv

- fond E 57 (Premonstráti Louka 1190–1798, 1800)
- fondy B 2 (Církevní odd. Mor. místodržitelství), B 3 (Gubernium – listiny), G 1 (Bočkova sbírka), G 2 (Nová sbírka), G 4 (listiny Františkova muzea), G 10 (sbírka rukopisů), G 11 (rukopisy Františkova muzea), G 12 (Cerroniho sbírka), G 13 (rukopisy Německého historického spolku)

Státní okresní archiv ve Znojmě (MZA)

Nezpracované fondy: Archiv města Znojma (AMZ) a Městský národní výbor Znojmo (značka: Z/II) – složka louckého kláštera (Stará škola)

Národní památkový ústav ÚOP Brno

- evidence nemovitých kulturních památek
- starý a nový spisový archiv
- starý a nový fotoarchív

Archiv Stavebního odboru Městského úřadu ve Znojmě

- složka louckého kláštera

Literatura:

- BOROVSKÝ, T.: Majetkový vývoj kláštera v Louce do konce 15. století. In. JM 42, 2006, s. 21-36.
- BOROVSKÝ, T.: Domy venkovských klášterů ve středověkém Brně (13.-15. století). BMD 14, Brno 2000, s. 13-35.
- BOROVSKÝ, T.: Louka. In: D. Foltýn a kol.: Encyklopedie Moravských a slezských klášterů, Praha 2005, s. 785-794.
- BOROVSKÝ, T., 2005: Kláštery, panovníci a zakladatele na středověké Moravě. Brno.
- ČERMÁK, K.: Premonstráti v Čechách a na Moravě. Stručné vypsání osudů jednotlivých bud' ještě stávajících neb již vyhlazených klášterů tohoto řádu dle roků jich založení. Praha 1877, s. 330-331.
- FOLTÝN, D. a kol.: Encyklopedie moravských a slezských klášterů. Praha, 2005.
- JIRÁSKO, L.: Církevní řády a kongregace v zemích českých. Praha: Klášter premonstrátů na Strahově, 1991.
- HAVLÍK, L. E.: Dějiny královského města Znojma a znojemského kraje od nejstarších dob do sedmdesátých let 19. století. Brno 1998.
- HAŠEK, Vladimír: Zpráva o archeogeofyzikální prospekci na akci Znojmo - Louka, kostel sv. Václava - krypta. Strojopis, Brno, 1995.
- CHAROUZ, Z.: Canonica Lucensis. Počátky a prvních sto let života. Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě 5, 1990, s. 99-107.
- CHAROUZ, Z.: Macerat gladiator a jeho donace loucké kanonii, Ročenka Státního okresního archivu ve Znojmě 1, 1986, s. 59-61.
- KOHOUTEK, M.: Premonstrátský klášter Louka u Znojma v době předbělohorské (1526-1620). Magisterská diplomová práce na Katedře historie PFMU. Brno 2014.
- KOLÁČKOVÁ, I.: Rušení klášterů za Josefa II. na příkladu tišnovského a louckého kláštera. Brno: FF MU Archiv závěr. prací, 2007.
- KONEČNÁ, M.: Loucký klášter. Diplomová práce UK Bratislava, PF Trnava. Strojopis, 1971.
- KONEČNÝ, L.: Geneze města Znojma a typy předlokační aglomerace. AH 10, Brno 1985, s. 153-161.
- KRMÍČKOVÁ, H.: K posloupnosti louckých opatů ve 13. století. ČMM 116. Brno 1997, s. 53-65.

- KROUPA, P., KROUPA, J., SLAVÍČEK, L., UNGER, J.: Premonstrátský klášter v Louce. Znojmo: Jihomoravské muzeum ve Znojmě, 1997.
- KROUPA, P.: Bývalý konventní chrám Panny Marie a Sv. Václava v Louce (město Znojmo). Rukopis - stavebně historický průzkum uložený v archivu děkanství znojemského, Brno 2005.
- KRSEK, I. – KUDEĚLKA, Z. – STEHLÍK, M. – VÍLKA, J. 1996: Umění baroka na Moravě a ve Slezsku, Praha, s. 315.
- KUČA, K.: Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, VIII. díl. Praha: Libri, 2011.
- KUDEĚLKA, Zdeněk: Románská architektura na Moravě. In: Dějiny českého výtvarného umění I/1. Praha 1984, s.74-91.
- KUTHAN, J.: Česká architektura v době posledních Přemyslovců. Vimperk 1994.
- LÍBAL, D.: Znojmo – městská památková rezervace a památky v okolí. Praha 1961.
- LÍBAL, D., 2001: Katalog gotické architektury v České republice do husitských válek. Praha.
- MERHAUTOVÁ, A. - TŘEŠTÍK, D.: Románské umění v Čechách a na Moravě. Praha, 1983.
- PEŘINKA, F. V.: Dějiny kláštera Luckého u Znojma od založení do válek husitských (1190-1425), SHK 1, Praha 1900, s. 109-118, 176-182, 234-239.
- PEŘINKA, V.: Vlastivěda Moravská II. Místopis. Znojemský okres. Brno 1904.
- PEŘINKA, F.V.: Opat Šebestian Freytag z Čepiroh. Časopis matice moravské, 24, 1900, s. 321-336.
- POJSL, M.: Kláštery přemyslovské Moravy. In: FIFKOVÁ, R. (ed.): Sága moravských Přemyslovců. Život na Moravě od XI. do počátku XIV. století. Olomouc, Brno, 2006, s. 81-90.
- PROKOP, A., 1904: Die Markgrafschaft Mahren in kunstgeschichtlicher Beziehung. II. Band. Wien.
- RICHTER, V.–SAMEK, B.–STEHLÍK, M., 1966: Znojmo. Praha.
- STÖLZL, B.: Series abbatum cenoniae Lucenae. Znojmo, 1738.
- ŠVÁBENSKÝ, M.: Dějiny archivu premonstrátského kláštera v Louce u Znojma. In: VERBÍK, A. (ed.): Sborník k nedožitým padesátinám PhDr. Jiřího Radimského. Brno: Státní archiv, 1969, s. 1-77.
- ŠVÁBENSKÝ, M.: Premonstráti Louka 1190 – 1798 (1800). In: MZA, fond E57, Brno, 1969.
- ŠTURC, L., 2001: Znojmo – průvodce po městě. Znojmo.

- TENORA, J.: Resignace louckého opata Zigmunda Kohela (1614). In. Časopis Hlídka, č. 40, 1923.
- VLČEK, P., SOMMER, P., FOLTÝN, D.: Encyklopedie českých klášterů. Praha: Libri, 1997.
- VÁCHA, Z.: Opatská kaple (kaple sv. Šebestiána) premonstrátského klášterního kostela Panny Marie a sv. Václava ve Znojmě-Louce (Poznámky ke stavebnímu a výtvarnému vývoji). Archaeologia historica 37/2, 2012, s. 539-555.
- VOLDÁN, V.: Nejstarší listiny kláštera louckého. Disertace FF MU, Brno 1951.
- VOHRYZEK, S.: Dějiny kláštera Louka u Znojma do roku 1425. Magisterská diplomová práce na Historickém ústavu FFMU. Brno 2009.
- WOLNY, G.: Kirliche Topographie von Mähren meist nach Urkunden und Handschriften. Brno, 1855.
- ZEMEK, M.: Premonstrátský klášter v Louce v prvním století svého trvání (K 800. Výročí vzniku). Jižní Morava 1991, s. 7-21.

III.c. Seznam historických map a plánů

Moravský zemský archiv v Brně- Státní okresní archiv ve Znojmě

Fond D9 – Mapy a plány. Stabliní katastr.

Fond Znojmo B 2 Gubernium – církevní oddělení – Plán města z roku 1784

III.d. Seznam ikonografie

Národní památkový ústav ÚOP Brno

Historické fotografie i. č.: 13591, 13545, 13573, 13510, 13807, 13592, 13558, 13812, 51676, 51677, 51675

Jihomoravské muzeum Znojmo

Historické fotografie: i. č. D105, D106, D_2171, D 2172, D 2173, D 2243, D 2244, FII 129, FII 134, FII 311 009, FVII 406, FVII 1216, FVIII 2921, FVIII 2976, FVIII 113, FVIII 419, FVIII 420, FVIII 526, FVIII 1211, FVIII 1521, sbírka 254

Soukromý archiv fotografií Miroslavy Klímové

- 1) Pohled na Starou školu mezi léty 1880 a 1902
- 2) Pohled z roku 1902 na loucký klášter od jihozápadu
- 3) Pohled na průčelí kostela se Starou školou z roku 1944

Moravský zemský archiv v Brně

Pohled na klášter v Louce od jihovýchodu v roce 1523 (kresba Wolfganga Fröhliche)

Pohled na klášter v Louce od jihovýchodu v roce 1592 (dřevoryt podle kresby Johanna Willenbergera)

Prospekt projektované přestavby kláštera v Louce zachycující skutečný stav kostela kolem roku 1680 (mědirytina podle kresby G. M. Vischera)

Pohled na klášter v Louce od jihozápadu kolem roku 1730 (kresba F. B. Wernera)

IV. Popis objektu

IV.a. Urbanistická situace

Premonstrátský klášter v Louce byl založen v závěru 12. století na břehu řeky Dyje v sousedství Znojma, nedaleko dálkové cesty vedoucí přes brod dále do Rakous. V bezprostředním sousedství stála ves Louka. Úzké rameno Dyje před západním průčelím dnešního kostela bylo v minulosti zřejmě regulováno a byl na něm postaven mlýn (dnes Loucká č. 32a). V současnosti někdejší klášterní areál protíná v severojižním směru silnice (Loucká ulice), která nahradila starší provozní komunikaci kláštera. Po celou dobu své existence byl areál umístěn mimo hlavní komunikaci, která vedla vsí Nový Šaldorf-Sedlešovice (Schallersdorf). Zkoumaný objekt Staré školy se nachází v samotném centru klášterního komplexu a přiléhá z jižní strany ke kostelu sv. Václava.

IV.b. Základní charakteristika objektu

Zkoumaný objekt je představěným západním křídlem středověké kvadratury. Jedná se o jednotraktovou, patrovou obdélnou stavbu rozměrech cca 43,5 × 12 m, orientovanou ve směru sever – jih, osazenou sedlovou střechou, pokrytou novými bobrovkami, z níž vystupují tři komíny. Delší strana do ulice předstupuje asi o 4,5 m před barokní průčelí kostela sv. Václava. Objekt je postaven na mírném jižním svahu, což ovlivnilo i jeho patrování. Výškový rozdíl mezi vstupem pod jižní věž a jihozápadním nárožím objektu je přibližně 4,6 m. Severní polovina objektu je podsklepena a v jižní polovině je z někdejšího polozapuštěného suterénu vytvořeno snížené přízemí přístupné z ulice. Nástup do patra je řešen poněkud excentricky umístěným obdélným schodišťovým přístavkem při nádvorní/východní stěně. Schodiště o venkovní šířce 4,9 m vystupuje 6,8 m do prostoru dvora. Jeho sedlová stříška je svázaná s krovem objektu. Úroveň podlahy patra odpovídá zvýšenému povrchu dnešního rajskeho dvora. Osvětlení jižního sníženého přízemí je řešeno úzkým anglickým dvorkem o hloubce 1,6 m. Vrchol střechy se nachází přibližně o 10 m výše než podlaha přízemí při románském vstupu pod jižní věž. K jižní stěně věže je však přizděn ještě starší a o něco strmější štít zkoumaného křídla, jehož vrchol byl o 7 m výše. Vstup do krovu je řešen jednoramenným zalomeným schodištěm umístěným v severozápadním, nárožním poli dochovaného severního křídla gotického ambitu. Jeho pultová stříška opřená o jižní stěnu lodi kostela je zapuštěna do sedlové střechy. K jižní stěně objektu Staré školy je

přilepen dvoudílný přístavek o délce cca 15 m, který sestává z patrových záchodků spojených s interiérem Staré školy a přízemní sklenuté místnosti přístupné ze zahrady. Záchodková přístavba opatřená sedlovou stříškou je široká cca 5,5 m a dlouhá 7,2 m a částečně předstupuje před nádvorní východní stěnu. Z jižní strany je o těleso záchodů opřen barokní jednoprostorový přístavek o venkovních rozměrech 6,3 × 7,2 m, opatřený vysokou sedlovou stříškou. Jeho podlaha je o 6,5 m níže než románské přízemí pod jižní věží. Tento prostor se v minulosti nacházel již mimo vnitřní areál kláštera.

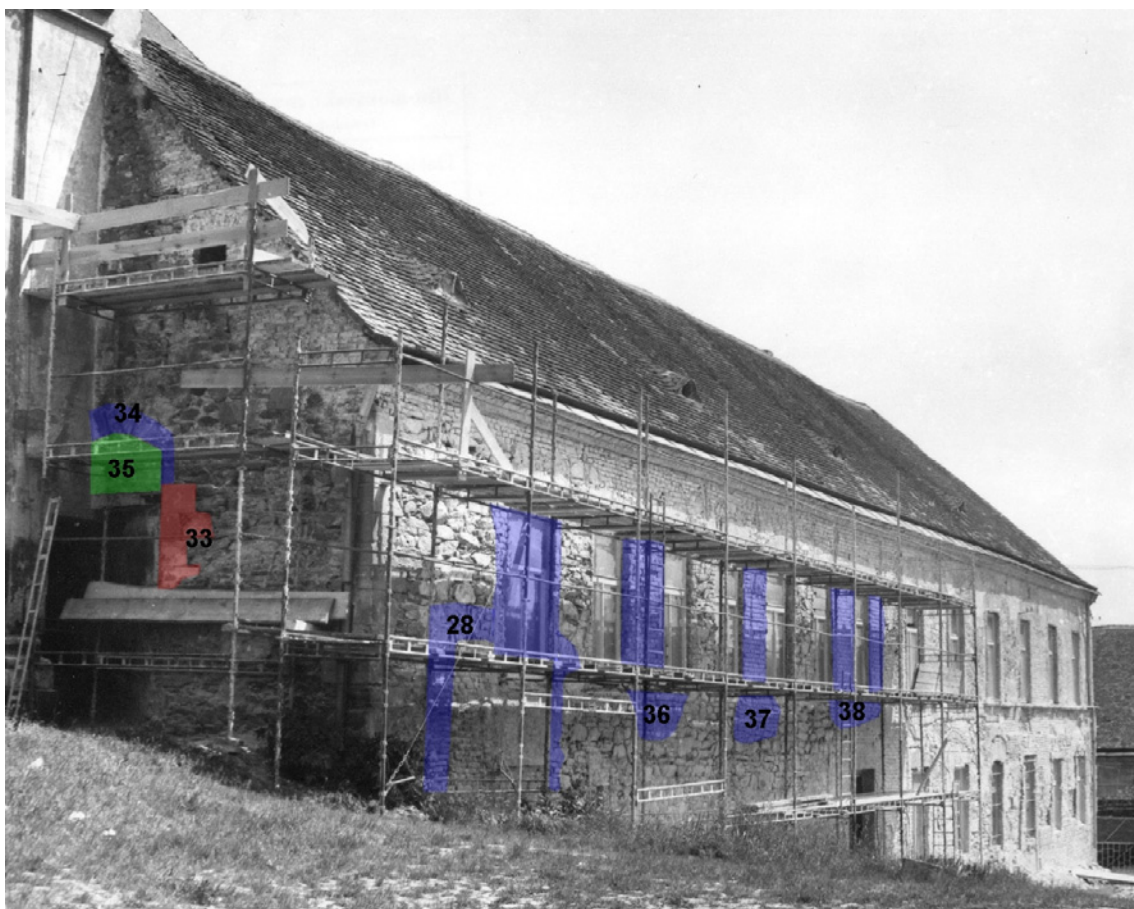
IV.c. Exteriér

Z venku působí celá stavba velmi uniformě a nezajímavě. Fasáda do ulice je hladká a v horní části ukončená korunní římsou. Severozápadní nároží je v celé výšce armováno románskými kvádry. Dolní část severní stěny před románským portálem pod jižní věží je zeslabená. Ze spodní části fasády z důvodu vlhkosti omítka částečně opadáva. Z patra je do ulice prolomeno třináct v celku symetricky umístěných oken. Mezi severní a jižní polovinou je patrný o něco rozdílnější rytmus. Vstup do přízemí je řešen úzkými dvoukřídlými, centrálně umístěnými dřevěnými dveřmi. Podsklepená severní strana přízemí je bez oken. Z interiéru v jižní části je prolomeno celkem šest okenních otvorů, které jsou osově sjednoceny s patrem. Všechna okna v průčelí jsou trojdílná a pochází někdy z druhé poloviny 20. století (70. léta?). V jižní stěně jsou z patra prolomeny dva okenní otvory, v jejichž blízkosti jsou na fasádě přiznány dva úseky renesančních sgrafit. Z východní nádvorní stěny opatřené stejnou fasádou jako do ulice vystupuje schodišťový přístavek, který je v průčelí osvětlen dvěma vysokými šestidílnými okny a po obou stranách vždy jedním oknem, vedle něhož je umístěn pravoúhlý vstup přiléhající k obvodové stěně Staré školy. Severní část patra je z rajského dvora osvětlena třemi trojdílnými pravoúhlými okny, nad kterými jsou patrné starší cihelné segmentové záklenky. Při nároží se zazděným posledním polem gotického ambitu je umístěn novodobý vstup, vedle něhož je průchod ke schodišti do krovu. Vlevo vstupu je při dlažbě patrný zazděný malý obdélný křbový (?) otvor z jednoduchých kamenných prvků. Jižní část patra i přízemí je osvětlena celkem osmi trojdílnými pravoúhlými okny ve čtyřech okenních osách. Před nimi je umístěn anglický dvorek ohrazený ocelovým zábradlím. Mezi prvním a druhým oknem zleva je v rámci fasády přiznána část románského ostění z kamenných kvádrů. Záchodky přilepené k jižní stěně objektu jsou ze dvora osvětleny třemi dvoudílnými okny. Barokní přístavek se sedlovou střechou je neomítnutý a vystavěný ze smíšeného zdiva. Na jeho vnější

východní stěně je patrný starší (renesanční?) opěrný pilíř a novodobá nadezdívka štítu (viz XX). Interiér je osvětlen jedním okenním otvorem se sekundárně použitými (?) kamennými prvky osazenými železnou mříží. V jižní stěně je sekundárně vloženo okno s cihelnými špaletami osazenými ocelovou mříží. Segmentový záklenek nad oknem naznačuje existenci staršího a užšího otvoru. Západní stěna je cihelná a pod úrovní klenby zcela novodobá. Je v ní prolomen vstup a rozměrné obdélné okno. Z jižní stěny vystupuje až 1 m nad zemí kamenné zdivo, které je prodloužením severní zdi přístavku. Jde o pozůstatek někdejší gotické (?) ohradní zdi konventu, která byla v renesanci podepřena kamenným pilířem dochovaným v hmotě zdiva východní stěny.

Fasáda do Loucké ulice

Při popisu objektu bych se ještě pozastavil u historických fotografií otlučené fasády ze 70. let 20. století a ze závěru 19. století. Je třeba říci, že nyní je fasáda zcela hladká a bez detailů. Nicméně na fotografiích je vidět řada starších okenních otvorů a vstupů (viz foto níže). Zdivo je v jádru kamenné a románské. Primárně do něj byly prolomeny otvory s kamennými záklenky, po kterých v několika případech zůstaly pouze zazdívky (č. 1 až 6, 36, 37, 38). Na fasádě jsou také mladší zazděné otvory, ovšem s cihelnými záklenky. Tyto můžeme vsadit do období renesance (č. 7, 9, 10, 14, 17). Dále jsou zde okna, jež pochází ze závěru 18. či 19. století (č. 11, 12, 13, 15, 16, 17). Nejmladší okna z období před rokem 1914 již mají kovové překlady (č. 25, 26, 27). Kromě oken jsou na fasádě patrné i vstupy. Zdá se, že nejstarší z nich je dochován na krátkém severním úseku fasády. Armování kamennými kvádry (č. 33) naznačuje románský vstup, který byl později opatřen mladším (renesančním?) záklenkem (č. 34). Barokní, či renesanční vstup s cihelným záklenkem je zazděn i v čelní fasádě při severozápadním nároží (č. 28). Tento vstup je vyobrazen i na vedutě z roku 1730. Další, snad pozdně gotický (?) kamenný portál s půlkruhovým záklenkem je přerušen prvním oknem, vpravo dnešního vchodu. Poslední, renesanční či barokní půlkruhový vstup vyzdřený z cihel, byl dokumentován při jihozápadním rohu (č. 20). Tento vstup s dvoukřídlými vraty je ostatně zachycen ještě na fotografii ze závěru 19. století. Všechny zmíněné detaily bude třeba znovu zdokumentovat po odkrytí fasády, aby bylo možné jasněji postihnout stavební vývoj křídla.

Fasáda do ulice Loucké s vyznačenými zazděnými průrazy a stavebními detaily. Barvy jen orientačně naznačují stáří zazdívek. Světle červená – románské zdivo; tmavě červená – gotika; modrá – renesance; zelená - 19. století; žlutá - 20. století.

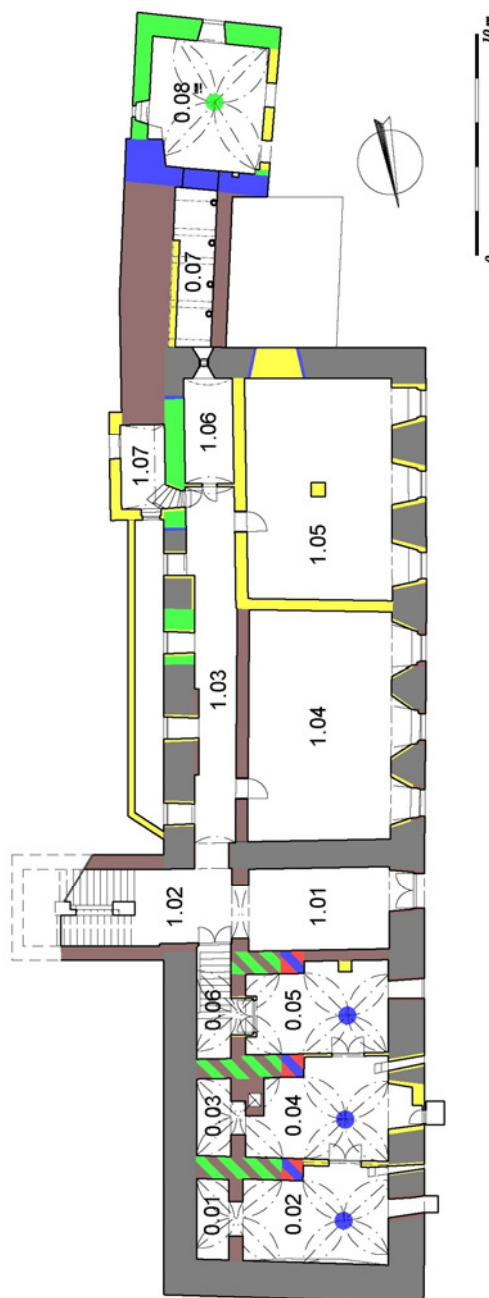
IV.d. Interiér

Všechny místnosti, včetně suterénu byly v době průzkumu omítnuté. Kromě sklepních prostor a místností **2.05** a **2.15** byl celý objekt plochostropý.

Suterén a přízemí (1PP a 1NP)

Interiér objektu je přístupný z ulice a to vchodem do místnosti **1.01**, kterou je veden i nástup schodiště do patra **1.02**, vstup do suterénu **0.06** a do chodby **1.03** v přízemí. Vstup je opatřen dřevěnými dvoukřídlými dveřmi s okénkem v nadpraží osazeným ocelovou mříží. Strop místnosti je plochostropý a ve východní stěně je prolomen průchod se segmentovým záklenkem. Přibližně při středu severní stěny byla vyhloubena **sonda 9** (všechny sondy viz kapitola V) a následně obnažena přilehlá část omítky nad ní. Bylo zjištěno, že příčka vznikla redukcí někdejší suterénní prostory, jejíž renesanční klenba byla v místnostech **1.01** a **1.02** snesena. V místech nově vzniklého čela zalícovaného se stěnou klenebního pilíře byla klenba podezděna a dnes tvoří zároveň západní část jižní stěny suterénní místnosti **0.05**. Spodní část někdejšího suterénu byla zasypána, aby mohla být vyrovnána úroveň

přízemí s úrovní venkovního terénu. Při protilehlé jižní stěně byla pro ověření starší dispozice položena další **sonda** s pořadovým číslem **18**, která pod příčkou odhalila románský základ vykazující mírně kruhový tvar, jehož okraj zasahuje právě do místnosti. Na tomto základu je založeno novověké cihelné zdivo příčky (plenta?).

Podlaha je opatřena keramickou dlažbou ze závěru 20. století, která překrývá starší dlaždice z meziválečného období.

Prostor **1.12** slouží jako komunikační uzel s nástupem do patra a vstupem do suterénu. Sklep je přístupný průchodem v severní stěně, který byl v minulosti osazen velkými dvoukřídlými vraty, po kterých zde zůstaly pouze kovové zárubně. Betonové schodiště **0.06** je vloženo přibližně pod čtvrtinu pole křížové klenby rozdělené příčkou, která nyní zároveň tvoří jeho západní stěnu. Druhá polovina tohoto pole se nachází v místnosti **0.05**, která je z prostoru schodiště přístupná širokým vstupem osazeným ocelovými zárubněmi s těžkými dvoukřídlými kovovými vraty. Stejná vrata jsou umístěna i mezi prostory **0.02**, **0.04** a **0.05**. Podlaha suterénu je z masivního betonu. Prostory **0.04** a **0.05** sloužily v závěru 20. století jako kotelná, o čemž svědčí dosud instalované zařízení. V místnosti **0.02** bylo skladováno uhlí. Dochované renesanční klenby s hřebínky vybíhající s pilířů mezi jednotlivými příčkami svědčí o skutečnosti, že se v minulosti jednalo o jeden velký sklepní prostor o osmi klenebních polích. Šest polí se dodnes dochovalo a dvě byla zbourána v souvislosti s výstavbou zvýšeného přízemí v sousedních prostorech **1.01** a **1.02**. Na většině kleneb jsou patrné otisky desek s původní vápennou maltou. Místa po opadané omítce na členité jižní stěně místnosti **0.05** odhalila jeden z renesančních kamenných pilířů a novodobou příčku ze smíšeného zdiva pod klenbou, která je dokladem umenšení suterénu (viz **1.01**). Subtilní příčky se vstupy mezi místnostmi **0.02**, **0.04** a **0.05** jsou cihelné a pochází zřejmě ze 70. let 20. století. Příčky mezi místnostmi **0.01-0.02** a **0.03-0.04** s průchody se segmentovými záklenky byly vloženy pod klenby v průběhu 19. století v souvislosti se zajištěním statiky nově členěného interiéru v patře. Při jižním pilíři v místnosti **0.04** byla položena statická sonda o hloubce cca 0,6 m, která odhalila starší (?) kamenný předzáklad a suťový zásyp. Starší (středověká) podlaha se tedy nachází podstatně hlouběji. Rozměrný pravoúhlý výklenek v západní stěně stejné místnosti byl proražen v 70. letech v souvislosti s obsluhou kotelny. Pro ověření existence pilířů a stáří obvodového zdiva byly částečně sejmuty omítky na jižní a severní stěně místnosti **0.02**. Úsek v jižní stěně označený jako **sonda 8** potvrdil spáru a rozdílné stáří vložené (barokní?) příčky a staršího klenebního pilíře. Na protilehlé obvodové stěně bylo oproti tomu odhaleno románské kamenné zdivo spojované hrubou vápennou běžovou maltou s dochovanou středověkou úpravou povrchu. V západní stěně je pod vrcholem klenby prolomen malý obdélný světlík, který může mít i středověký původ.

Chodba **1.03** slouží jako hlavní komunikace s přístupem do někdejších školních tříd (**1.04**, **1.05**), komory (**1.06**) a k záchodkům (**1.07**). Z východu je

prosvětlena čtyřmi okenními otvory s šikmými bankály ústícími do anglického dvorku, které jsou proraženy v členité východní stěně. Vstupy do obou tříd jsou prolomeny v západní stěně a řešeny jednokřídlými dřevěnými rámovými dveřmi osazenými na dlabaných závěsech s kuličkou v dřevěných zárubních. Hlásí se tedy do období od závěru 19. století do zahájení první světové války. Obdobnými dveřmi, avšak s děleným větracím okénkem v nadpraží, je osazen i vstup na někdejší chlapecké záchodky v jihovýchodním rohu chodby. Z důvodu zjištění historických konstrukcí byl z levé stěny odstraněn heraklit, který měl zabraňovat vlhkosti. Odkrytá situace byla označena jako **sonda 10**. Stěna je v jádru románská a vybíhalo z ní v minulosti hned několik různě starých příček, které dělily někdejší křídlo kvadratury. Jejich zazdívky jsou v současnosti částečně skryty pod omítkou. Nejvýznamnějším nálezem je románské kamenné armování vstupu (?), které bylo odhaleno pod druhým oknem od jihu. Významným nálezem je i ubouraná cihelná valená klenba sklepa přerušená vstupem na chlapecké záchodky **1.07** a zachycená **sondou 17** i ve východní stěně komory. Původní podlaha byla tedy níže i zde a k vyrovnaní došlo až v souvislosti s rozšířením školy a výstavbou sníženého přízemí. Školní třída **1.04** je prosvětlena třemi okny do ulice. Špalety okenních ostění jsou výrazně rozšířené, aby umožnily větší přístup světla. V rámci místnosti byla sejmuta omítka na dvou místech. Sonda v severní stěně odhalila novodobé cihelné zdivo (plentu?). **Sonda 11** odkryla spodní část zdiva meziokenního pilíře. Lícované jádro sestává ze smíšeného zdiva za použití vysokých gotických cihel, jde o středověké západní obvodové zdivo kvadratury. Špalety ze smíšeného zdiva byly upraveny kolem roku 1902. Při patě pilíře byla položena sonda, která odkryla suťový zásyp někdejšího sklepa. Sousední třída **1.05** je také ze západu osvětlena třemi okny. Jejich špalety jsou oproti sousední třídě od počátku širší. Zřejmě železobetonový strop je podepřen centrálně umístěným betonovým pilířem. Pro ověření zdiva byla sejmuta spodní část prvního meziokenního pilíře od severu (**sonda 12**). Ke kamennému (románskému?) jádru obvodové stěny kvadratury byla přizděna novodobá špaleta ze smíšeného zdiva. Pod úrovní podlahy byl dokumentován zásyp někdejšího sklepa, líc středověké obvodové stěny pokračoval i pod dosaženou úroveň -0,6 m. Téměř po celé délce jižní stěny byl odstraněn pás omítky o šířce 1,0 až 1,5 m (**sonda 13**). Byl zde předpoklad odkryvu románských oken, který se nepotvrdil. Bylo zde odhaleno kamenné románské zdivo, místy s dochovanou středověkou omítkou, do něhož byl prolomen rozměrný zazděný okenní otvor o šířce téměř dva metry. Segmentový záklenek i špalety byly vyžděny z cihel a pokračovaly níže pod podlahu místnosti, což potvrzuje hypotézu zasypaného suterénního prostoru.

Zdá se, že by se mohlo jednat o renesanční vstup či okno. Sousední komora **1.06** je přístupná z chodby **1.03**. Vstup s dřevěnými obložkami je osazen jednokřídlými rámovými dveřmi z meziválečného období, což by mohlo poukazovat na vznik dnešní komory. V prostoru jižní stěny byl hledán průchod do předpokládaného sklepa pod chlapeckými záchodky. Po sejmutí spodního pásu omítky o výšce cca 1,0 m, však bylo neočekávaně odhaleno zazděné románské střílnové okno s kamenným půlkruhovým záklenkem s dochovanými otisky bednicích desek. Po odstranění zazdívky bylo zjištěno, že se šikmé špalety i záklenek zužují k jednoduše profilovanému kamennému ostění. Parapet okna se nachází cca 1,0 m pod úrovní podlahy. Okolní románské zdivo jižní obvodové stěny kvadratury je kamenné, spojované běžovou vápennou maltou. Omítka byla sejmuta i z části východní stěny místnosti (**sonda 17**), kde bylo hledáno pokračování ubourané cihelné klenby sklepa zachycené ve východní stěně chodby **1.03**, což se záhy potvrdilo. Poslední dokumentovanou místností v přízemí byly chlapecké záchodky **1.07**. Jejich interiér je zvýšený a přístupný sedmi schody. Malý prostor je osvětlen dvěma dělenými okny, jedním ze severní a druhým z východní stěny. Interiér je předělen novodobou ocelovou příčkou a v jihovýchodním rohu je dochována asfaltová stěna k močení.

Úzký, obdélný sklep **0.07** je umístěn pod záchodky a jeho účelem byl odvod splašků klenutým kanálem pod jižní stěnou. Prostor sloužil jako velká jímka, do které byly svedeny kanalizační trubky. Zajímavé je rozdílné stáří prakticky všech obvodových stěn. Nejstarší je severní, románská kamenná stěna. Jedná se o vnější líc někdejší klášterní kvadratury, ve které je prolomeno románské okno s široce rozevřenými špaletami (viz komora **1.06**). Spodní část okna nad parapetem je vyplněna cihelnou zazdívkou. Stěna je od této úrovně až po podlahu omítnutá po celém obvodu místnosti. Všechny ostatní stěny jsou ze smíšeného zdiva. Zřejmě z období renesance pochází protilehlá jižní stěna, která v minulosti sloužila jako ohradní zeď kláštera. Západní i východní stěny jsou obě přizděné ke kvadratuře i ohradní zdi, jejich vznik lze dle charakteru zdiva zasadit spíše až do období baroka. Horní část východní stěny je částečně ustoupená a navazuje na líc odskočené jižní části. Při její koruně je patrná svislá dozdívká, která by mohla svědčit o šikmé stříšce sklánějící se k ohradní zdi. Na protilehlé straně se však tato situace neopakuje. Cihelná klenba ve formě čtyř polí české placky byla vložena dodatečně a to až v souvislosti s výstavbou záchodků v patře v průběhu 19. století. Z celé situace je však zcela zřejmé, že měla prostora (odpadní jímka?) složitější vývoj, který patrně souvisel s postupným rozšiřováním toalet v rámci objektu, a to snad již od 16. století (?). Z jižní strany s tímto prostorem sousedí

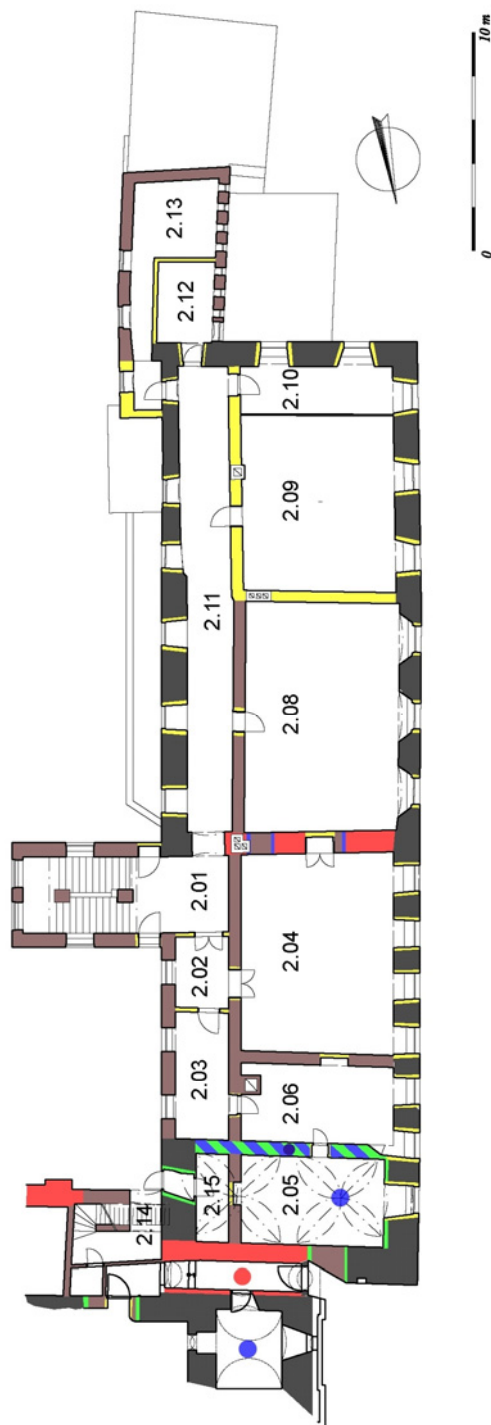
přízemní stavba s jedinou místností **0.08**. Úroveň její podlahy leží těsně nad konstrukcí severojižního cihelného kanálu odvádějícího splašky s prostory **0.07**. Místnost vznikla jako přístavek k ohradní zdi kláštera, dochovaný opěrný pilíř ze smíšeného zdiva a charakter obvodových stěn naznačují, že se tak stalo někdy v období baroka. Situace ohradní zdi a opěrného pilíře byla dokumentována i na venkovním líci východní stěny (**sonda 14**). Omítka na stěnách je částečně opadaná. Místnost je prosvětlena z východní strany malým okénkem se segmentovým záklenkem. V jižní stěně je obdobný, ale poněkud větší otvor. Západní stěna je zcela novodobá, vyzděná sekundárně pod klenbou někdy v průběhu 2. poloviny 20. století. Je v ní prolomen obdélný vstup a okenní otvor. Cihelná křížová klenba vychází při ohradní zdi z přízedních pilířů, což mimo jiné poukazuje na rozdílné stáří těchto dvou konstrukcí. Základ obvodové zdi je gotický a vystupuje nad terén při venkovním severozápadním nároží přístavku.

První patro (2NP)

Nástup do prvního patra je veden dvouramenným schodištěm **2.01** s podestou, které vychází z chodby **1.03**. Nejcenějším prvkem je zřejmě zábradlí s bohatě zdobenými litinovými díly ze závěru 19. století. Prostor je osvětlen čtyřmi vysokými šestidílnými okny. Při výstupu ze schodiště jsou po stranách v severní a jižní stěně umístěny vstupy do dvora. Dřevěné jednodílné rámové dveře s děleným okénkem v nadpraží jsou pověšeny na dlabaných závěsech s kuličkou. Stejně jako ostatní dveře tohoto typu nejspíše pochází z poslední přestavby objektu před první světovou válkou a to po roce 1902. Jižní vstup vedl k záchodům a severní ke schodům do krovu. Jelikož je schodiště sekundárně proraženo do východní obvodové stěny kvadratury a nachází se v místech někdejšího ambitu, bylo nezbytné prověřit místa průrazu. Při jihozápadním nárožím schodišťového prostoru s chodbou **2.11** byla v malém úseku ve výšce očí sejmuta omítka (**sonda 5**). Pod ní byla překvapivě odkryta románská špaleta okna, či vstupu, což dokládá středověká úprava povrchu. Vpravo špalety byla dokumentována napekovaná mladší vápenná omítka s dochovaným vnitřním nárožím, kdysi překrývajícím dnes již neexistující zazdítku románského vstupu. Starší omítky byly odhaleny i v několika úsecích na jižní stěně chodby **2.11**. Chodba je ze strany dvora osvětlena pěti novodobými trojdílnými obdélnými okny. Odskoky při středu obou protilehlých stěn naznačují průběh starší příčky. V západní stěně jsou proraženy tři vstupy. Prvním a druhým vchodem od severu je zajištěn přístup do školních tříd (**2.08** a

2.09). Dřevěné zárubně i rámové dveře pochází z období po roce 1902. Třetí vstup na konci chodby vznikl zřejmě v období po druhé světové válce (?) a je opatřen zárubní ocelovou. V jeho těsném sousedství ve východní a jižní stěně chodby jsou situovány ještě dva vstupy a to na dívčí a chlapecké záchodky (**2.12** a **2.13**). Oba jsou z období po roce 1902. Rámové dveře jsou však tentokrát v horní polovině prosklené a rozdělené na šest malých okenních tabulek. Tímto opatřením byla zajištěna kontrola žáků, aby neprováděli na toaletách nějaké nepřístojnosti. Třída **2.08** je osvětlena třemi okny od západu. Okenní otvory mají rozevřené špalety a segmentový záklenek. Statická sonda při druhém meziokenním pilíři odhalila pod podlahou rozšířenou západní obvodové zdivo objektu. K postupnému (?) ztenčení téměř celé stěny v průčelí do ulice patrně došlo v souvislosti s přestavbami objektu na školu v průběhu 19. století, kdy bylo nezbytné dostat do tříd více denního světla. V severozápadním nároží byl

odkryt úsek omítky, pod kterou se nacházela starší napekovaná vrstva již respektující zredukovanou západní stěnu. Sousední třída **2.09** vznikla o něco později, což dokládají dva pravoúhlé okenní otvory. Po druhé světové válce byla původní rozměrná místnost rozdělena prkennou příčkou, která tvoří jižní stěnu dnešní třídy. Při statické sondáži byla dokumentována pouze konstrukce starší dřevěné podlahy překrytá vrstvou betonu. Menší místnost **2.10** vznikla vydělením z třídy **2.09**. Dívčí i chlapecké záchodky

(**2.12** a **2.13**) si v zásadě zachovaly svou poválečnou podobu a jednotlivé kabinky jsou odděleny ocelovými přepážkami.

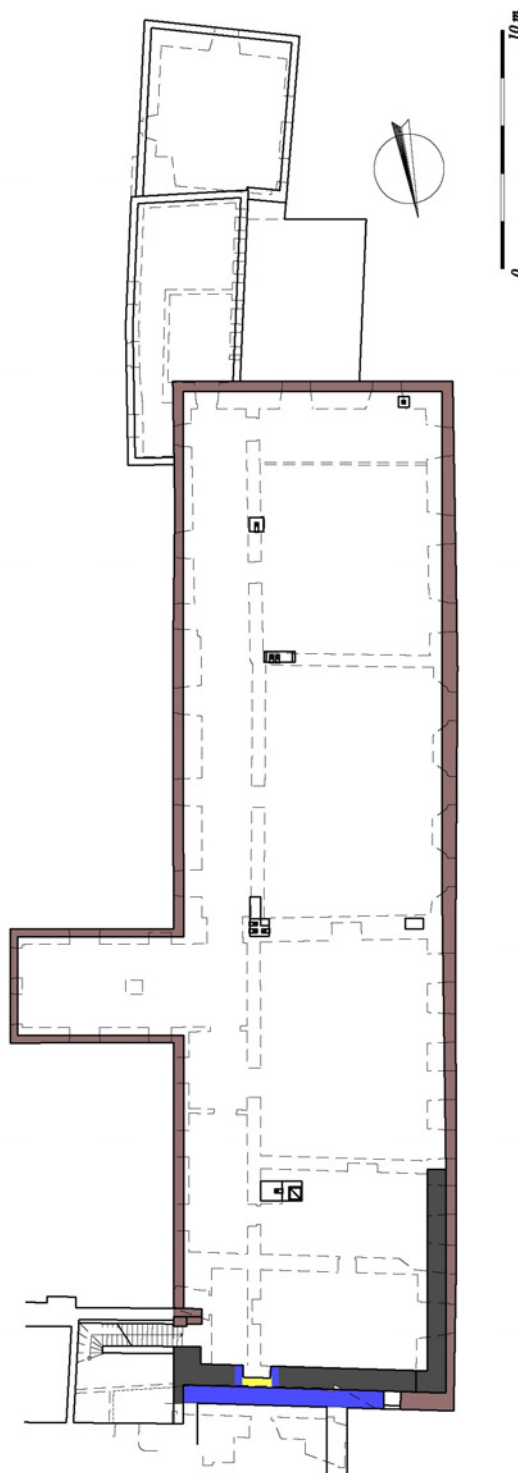
Z chodby **2.11** se dvoukřídlymi rámovými dveřmi vstupuje do oddělené předsíně **2.02**, která zajišťovala přístup do dalších místností **2.03** a **2.04**. Předsíň je osvětlena jedním oknem, proti kterému je umístěn široký vstup do třídy **2.04**. Všechny vchody jsou opatřeny zárubněmi a dveřmi z období po roce 1902. Třída **2.04** je od západu osvětlena čtyřmi okny s rovnými záklenky. Statická sonda pod podlahou, při druhém meziokenním pilíři od severu, opět zachytila rozšířené středověké zdivo, tentokrát ovšem i s dochovanou vápennou omítkou. Podlahové resp. stropní trámy byly oproti sousedním místnostem uloženy ve směru sever – jih. Uprostřed jižní stěny byl po roce 1902 proražen široký vstup s dvoukřídlymi rámovými dveřmi, který je nyní ze sousední místnosti zazděn. Ve třídě později sloužil jako vestavěná skříň. Rozsáhlé **sondy 6 a 7** provedené pod omítkou po obou stranách vstupu, odhalily gotické jádro příčky vynesené na cihelném pasu. Dále zde bylo dokumentováno také torzo barokního (?) vstupu a při jihovýchodním rohu zazděný nástup na renesanční (?) schodiště (?) do někdejšího patra, opatřený segmentovým záklenkem. Malá spojovací místnost **2.05** je osvětlena dvěma okny od východu. Při její výstavbě bylo třeba zredukovat resp. nahradit nádvorní stěnu za tenčí, aby se prostor výrazněji zvětšil. Tato skutečnost je dokumentována v exteriéru, ale i pod omítkou severní stěny (**sonda 4**). Zde je patrné přezděné jádro obvodové stěny a podezděná, následně ubouraná renesanční klenba, která původně zasahovala do místnosti. Vstup do sousední místnosti **2.06** v západní stěně osazený ocelovými zárubněmi zřejmě vznikl až po druhé světové válce. Úzká obdélná místnost je osvětlena od západu dvěma okny. Prolomení severního okenního otvoru bylo provedeno až v průběhu 19. století v souvislosti se sjednocením fasády. V jeho důsledku byla výrazně zeslabena část severní stěny místnosti, která je s tímto oknem v kolizi. Uprostřed jižní stěny jsou dochovány dřevěné zárubně z období po roce 1902. Ze sousední místnosti jsou zazděné. Proti nim je v severní stěně proražen mladší vstup s ocelovými zárubněmi. Pro ověření situace pod omítkami byla po celé délce této stěny provedena rozsáhlá **sonda 3**, a to přibližně do výše 1,5 m. Nejstarším prvkem zde byla sekundárně použitá, centrálně umístěná románská hlavice sloupu, na kterou byla posazena renesanční klenba. Dvě pole této klenby v minulosti vybíhaly do místnosti, ale někdy v závěru baroka, či počátkem 19. století byly ubourány. Dnešní příčka pod klenbou (severní stěna místnosti) byla podezděna daleko dříve, snad již v období renesance, což dokládá i starší zazděný vstup při severovýchodním rohu místnosti. Pro ověření původní (renesanční) úrovně místnosti byla při někdejším sloupu

položena sonda. Keramické dlažby bylo dosaženo v hloubce jednoho metru. Výkop odhalil renesanční (?) cihelný a profilovaný polopilíř přizděný ke stěně. Je pravděpodobné, že je stejného stáří jako příčka pod klenbou (severní stěna) a souvisel s vnesením nedochovaného pasu, který podpíral nové příčky ve vyšším podlaží. Po snesení patra v závěru 18. století (?) a následném zvýšení podlahy byl tento pas odstraněn. Místnost byla nově předělena příčkou, ze které zůstal pouze základ, který byl také zachycen sondou. Dispozice dnešní místnosti souvisí až s přestavbou objektu na školu. Sousední úzká místnost **2.05** je osvětlena jedním okenním otvorem a sklenuta jedním a půl polem renesanční křížové hřebínkové klenby, na které jsou dochovány drobné malby hlinkou. K rozdělení východního klenebního pole a následnému vydělení malé místnosti **2.15** došlo patrně až v období po druhé světové válce. Tehdy byl také prolomen nový vstup v jižní stěně. Do této doby byla místnost zřejmě přístupná vstupem ze dvora a oddělená od školního provozu. Pro ověření starších konstrukcí a omítek byly v rámci severní a jižní stěny provedeny rozsáhlé **sondy 1 a 2**. Základním poznatkem učiněným ve východní stěně byla skutečnost, že severozápadní nároží sestává z kamenného románského zdiva. Východní část stěny je gotická, vyzděná za použití vysokých cihel, z nichž je vyzděn jednak pas, na kterém je stěna vynesena, ale také dochovaná špaleta gotického okna. Tento středověký otvor byl narušen vložením snad renesančního (?), dnes již zazděného vstupu (okna?) se segmentovým záklenkem. Protilehlá, jižní stěna je příčkou druhotně vloženou pod klenbu. Čtyři pole této klenby zastropovaly kdysi místnosti **2.05**, **2.06**, **2.15** a **2.03** a vybíhaly ze sekundárně osazeného románského (?) sloupu s kvadratickou hlavicí. Ten byl dosud skrytý v jádru zdiva a podařilo se jej odkrýt teprve v rámci průzkumu. Sonda pod podlahou, která byla provedena za účelem zjištění paty sloupu, odkryla v hloubce přibližně jeden metr keramickou dlažbu a omítnutý cihelný polopilíř. Ten je vůči sloupu poněkud vyosený. Stejně jako v sousední místnosti **2.06** souvisela i výstavba tohoto pilíře s novým řešením dispozice patra. Je velmi pravděpodobné, že vynášel pas podepírající klenbu, který byl zbourán v souvislosti se snesením patra a úpravou objektu v závěru 18. století, kdy byla zvýšena i úroveň podlahy.

Na krov se nastupuje po zalomeném dřevěném schodišti prostorem nárožního pole ambitu (**2.14**). Z koutů zde vybíhají konzoly s gotickými klenebními žebry ve tvaru hruškovce, klenba se však nedochovala. Prostor je předělen novodobými příčkami a v severní stěně je zazděný vysoký a honosný barokní portál. Z tohoto pole ambitu je také přístupná chodbička spojující venkovní prostor před západním průčelím kostela a rajským dvorem.

Krov (3NP; někdejší patro)

Hambálkový krov pochází z roku 1804, pochozí prostor je dosypán sutí a v jižní části zpevněn betonem. Nejautentičtější částí je plocha nad renesanční klenbou místností **2.05** a **2.15**. Jak bylo zjištěno dvěma kopanými sondami, cca třicet centimetrů pod povrchem je zde dochovaná renesanční (?) podlaha z keramických dlaždic a pod ní starší maltové lůžko. Dochována je štítová, severní zeď patra do úrovně cca 2 m a část průčelí do ulice (**sondy 15 a 16**). Štítová stěna je v jádru středověká a v její východní části je proražen někdejší vstup do věže. Špalety i segmentový záklenek jsou z cihel standardní velikosti. Vlevo záklenku vybíhá ze stěny torzo subtilního cihelného pasu. Může se jednat o záklenek průchodu (?) v příčce, která byla posazena na klenbě a podepřena vynášecím pasem v místnosti **2.05**. Na celé stěně jsou torzálně dochovány úseky vápenné omítky. Nad segmentovým záklenkem vstupu do věže je štítová stěna odsazena a přizděna k věži. Koruna širší části stěny může poukazovat na výšku stropu patra. Omítnutá je i odsazená stěna, na které jsou stopy po vybourané cihelné příčce, což naznačuje existenci druhého patra (3NP). Zdivo průčelí vystupující cca 0,4 m nad pochozí povrch je kamenné a v jádru románské (**sonda 16**). Na dvou místech jsou dochována torza omítnutých kamenných záklenků středověkých (románských?) oken. Sekundární

výplně obou otvorů jsou vyzděny z kamene. Lze předpokládat, že koruna středověkého průčelí byla přibližně od místnosti **2.08** (o patro níže) odstraněna.

IV.e. Charakteristika sousedních staveb

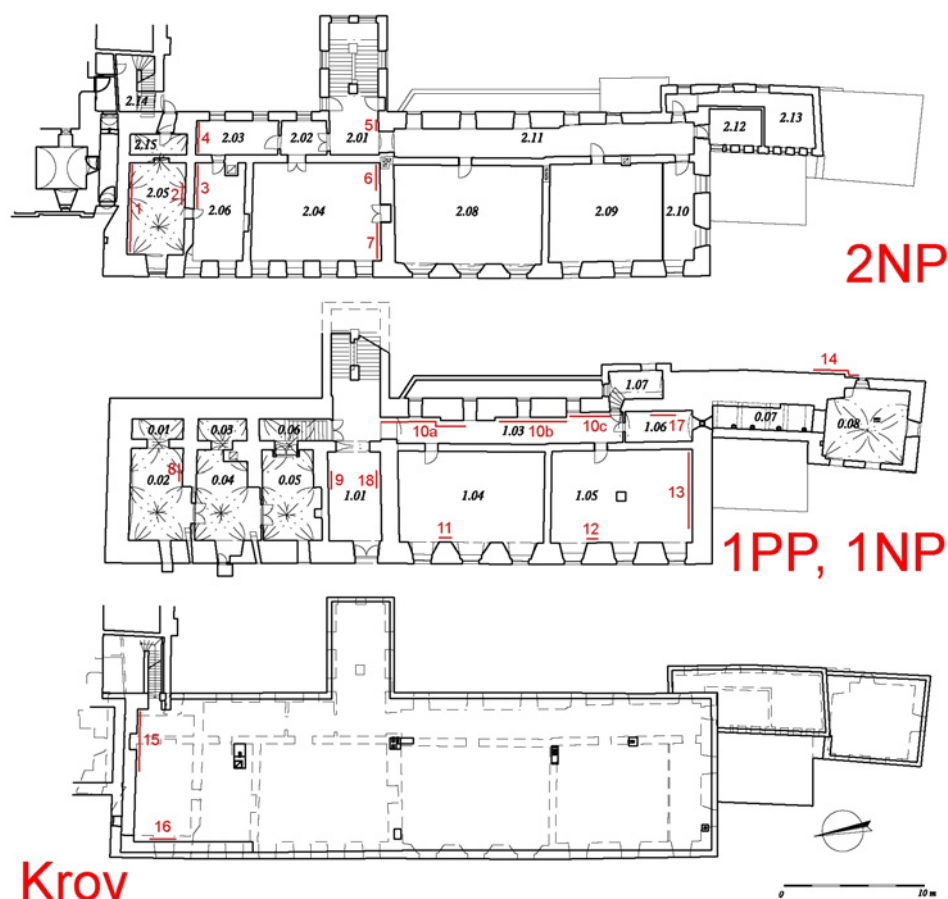
Zkoumaný objekt těsně přiléhá k jižní stěně románské věže kostela sv. Václava. Trojlodní bazilika s románskou kryptou, gotickým presbytářem a dalšími dvěma gotickými věžemi, byla částečně přestavěna v období manýrismu. Současný barokní vzhled kostel získal v průběhu 18. století. Jde o jedinečnou kulturní památku, která v moravském prostředí snese srovnání snad jen s basilikou sv. Prokopa v Třebíči. K jižní stěně kostela přiléhá 6 klenebních polí mimořádně cenného raně gotického severního křídla ambitu, který dnes navazuje na objekt Staré školy.

V období vrcholného a pozdního baroka byl klášter v Louce významným uměleckým střediskem, jehož dobu bychom v českých zemích marně hledali. Z této doby také pochází současný klášterní areál, který byl postaven ve dvou fázích 1748 až 1756 a 1761 až 1778 podle plánu nejrenomovanějšího architekta vídeňského vrcholného baroka Jana Lukáše Hildebranta. Jeho monumentální záměr zůstal nedokončen, podle projektu se mělo jednat o obdélný čtverhran konventu s kostelem uprostřed. Všechny starší stavby měly být zbourány. Přestože byla dokončena přibližně polovina areálu, východně presbytáře kostela sv. Václava jde o mimořádnou architektonickou památku. Barokní klášterní budovy mají až čtyři nadzemní podlaží a výškově korespondují s kostelem.

Areál louckého kláštera (klášter premonstrátský) je prakticky celý pod památkovou ochranou (kostel P. Marie a sv. Václava, budovy kláštera, jízdná, vodní mlýn, škola, opěrné zdi, ohradní zdi a pozemky) částečně jde o nově vyhlášenou národní kulturní památku, nebo dílčí kulturní památky jako v případě Staré školy.

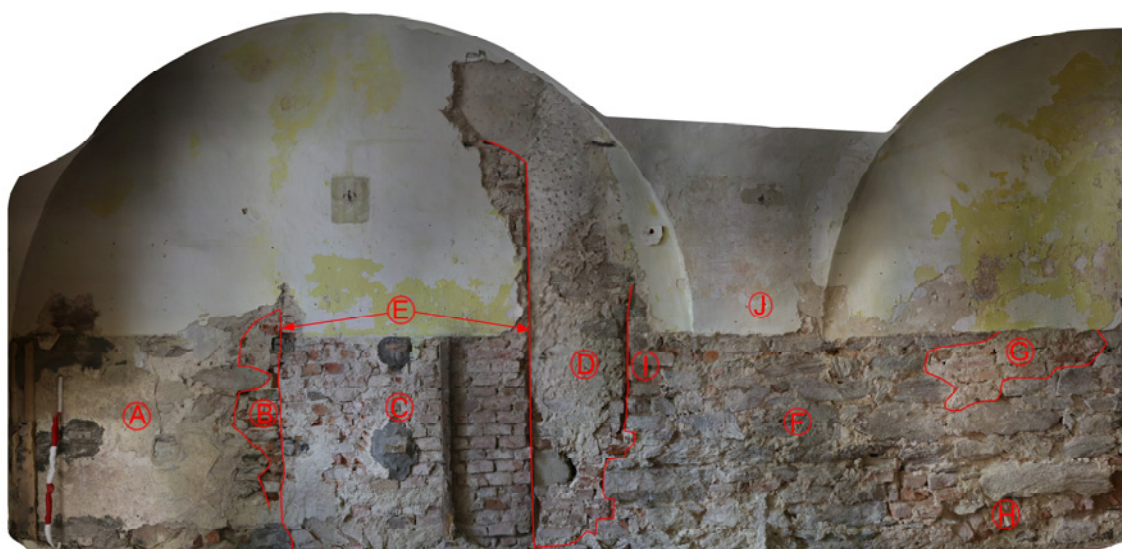
V. Doplnující průzkumy

Jelikož souběžně se stavebně historickým průzkumem již probíhala projektová příprava k plánované rekonstrukci objektu, bylo z hlediska památkové ochrany neznámých historických konstrukcí a detailů provést **hloubkový stavební průzkum** a následnou operativní dokumentaci. Jak již bylo uvedeno, objekt sice není kulturní památkou, nicméně jeho hodnota je velmi vysoká a byl zde předpoklad dochování řady stavebních konstrukcí z období středověku až baroka, což se také potvrdilo. Aby se předešlo kolizi historických konstrukcí s plánovanými stavebními zásahy, bylo nezbytné provést obnažení historických omítek a zdív v suterénu, přízemí i patře. Celkem bylo odkryto a zdokumentováno sedmnáct situací, které byly označeny jako *Sondy 1 až 18*. Pověštinou byly ze stěn pouze sejmuty cementové desky či omítky z průběhu 19. a 20. století. V některých případech tyto zásahy doprovázely i **statické sondy** v suterénu, přízemí i krovu, které byly také následně zdokumentovány. V několika případech byly zachyceny i situace starších omítek, u kterých byl proveden Mgr. Zojou Matulíkovou základní **stratigrafický průzkum**.

Operativní a hloubkový stavební průzkum

Sonda 1 (místnost 2.05)

Po sejmutí cementových desek byla odkryta téměř celá dolní polovina severní stěny místností. Nejstarší konstrukcí je zde románské (?) kamenné zdivo spojované okrovou maltou (**A**) a překryté novodobou omítkou. Jde o torzo někdejší vnější severní stěny objektu, která byla v průběhu 14. století (?) částečně nahrazena smíšeným zdivem (**F**) obsahujícího vysoké gotické cihly či jejich zlomky. Stěna byla vynesena pasem (**H**) vyzděného z cihel stejného formátu ($15 \times 7,5\text{--}8 \times ?$ cm) spojované hrubou běžovou až nažloutlou maltou. Do této stavební fáze náleží i špaleta někdejšího okenního (?) otvoru (**I**), taktéž z vysokých gotických cihel ($27 \times 8 \times 13$ cm). Později bylo toto zdivo narušeno původně snad renesančním (?) vstupem, jehož špalety i záklenek (**B**, **D**) byly vyzděny ze smíšeného zdiva s cihlami o formátu $14 \times 6\text{--}6,5 \times 20$ cm a spojovány tvrdou šedou maltou. Na stěně i špaletách je dochována barokní či renesanční omítka (**E**). Do gotické stěny (**F**) je vložena i renesanční klenba (**J**) a novodobá cihelná plomba. Někdejší vstup byl zřejmě zazděn někdy na počátku 19. století, cihly vyzdívký již mají zcela standardní velikost $30 \times 6 \times 15$ cm.

Sonda 2 (místnost 2.05)

Při ohledání jižní stěny místnosti byla nalezena spára při patě renesanční klenby (**E**). Tato spára byla podnětem k provedení sondy do omítky a vedla k odhalení kamenné hlavice sloupu (**B**). Sonda byla z důvodu interpretace odkryté situace rozšířena i pod podlahu místnosti. Kamenný sloup (**B**) na jehož dřík, sestávající ze dvou částí, nasedá kvadratická hlavice s podžlabeným prstencem je nejstarším prvkem v jižní stěně. Vzhledem k existenci pozdněgotické (renesanční?) klenby suterénu o podlaží níže je naprosto vyloučeno, že se jedná o primárně umístěný románský prvek. Tvarosloví sloupu se sice hlásí k románským sloupům kryty pod kostelem sv. Václava, velmi pravděpodobně se však jedná přinejmenším o sekundární osazení, nicméně nelze vyloučit ani záměr o slohové sjednocení objektu renesančním stavitelem. Křížová klenba (**E**), která je posazena na hlavici, by v takovém případě byla se sloupem současná, tedy renesanční. Další stavební fázi rozeznanou v rámci stěny byla vložená příčka pod klenbou, která obezdila kamenný sloup (**A**, **D**). Smíšené zdivo spojované šedou vápennou maltou je provázáno s torzem polopilíře (**C**) odkrytého pod dnešní podlahou. Cihly jsou již téměř standardního formátu (30 × 6–6,5 × 15 cm). Celou tuto mladší stavební etapu lze zasadit do závěru renesance, či baroka. Vložený polopilíř s pasem (?) zřejmě vynášel příčku v patře a byl odstraněn až v souvislosti s jeho snesením počátkem 19. století. Jeho vyosení oproti sloupu vylučuje vzájemnou souvislost. Počátkem 19. století byla zvýšena i tehdejší podlaha z keramických dlaždic (38 × 38 cm) na dnešní úroveň.

Detail sekundárně osazeného románského (?) sloupu obezděného renesanční příčkou, ze které vystupuje polopilíř s profilovanou a prožlabenou patkou. Při dolní hraně snímku je patrná renesanční keramická dlažba.

Sonda 3 (místnost 2.06)

Sonda v severní stěně místnosti byla provedena pro ověření zjištění učiněných v sousední místnosti 2.05 v souvislosti s románským sloupem (viz výše Sonda 2). Hlavice sloupu (A) byla odkryta i zde a stejně jako v sousední místnosti na ni nasedá renesanční klenba (B). Zdivo pozdně renesanční (barokní?) příčky (E, D), v jejíž hmotě se sloup skrýval, je spolu s torzem polopilíře (F) překryto původní vápennou omítkou. Polopilíř je tentokrát v ose sloupu a velmi pravděpodobně vynášel pas s příčkou v patře. Do stejné stavební etapy náleží i špaleta průchodu (I), který byl v souvislosti se zvýšením podlahy zazděn (H) a to převážně cihelným zdivem (15 × 6 × 30 cm). Omítnutá zazdívka (C) nad současnou podlahou poukazuje na vybourání polopilíře. Cihelný (22 × 16 × 7 cm; 27 × 8 × cm) základ (G) již souvisí se zvýšenou podlahou a novým členěním místnosti v závěru 18. či na počátku 19. století.

Detail hlavice sekundárně osazeného románského (?) sloupu obezděného renesanční příčkou a barokní plombou. Z někdejší renesanční příčky vystupuje torzo polopilíře s profilovanou a prožlabenou patkou. Ve spodní části snímku je patrná renesanční keramická dlažba. Základ v pravé části snímku již souvisí s novým členěním místnosti po zvýšení podlahy v závěru 18. či počátku 19. století. K tomuto základu vybíhá i omítka z barokní zazdívky sloupu.

Sonda 4 (místnost 2.03)

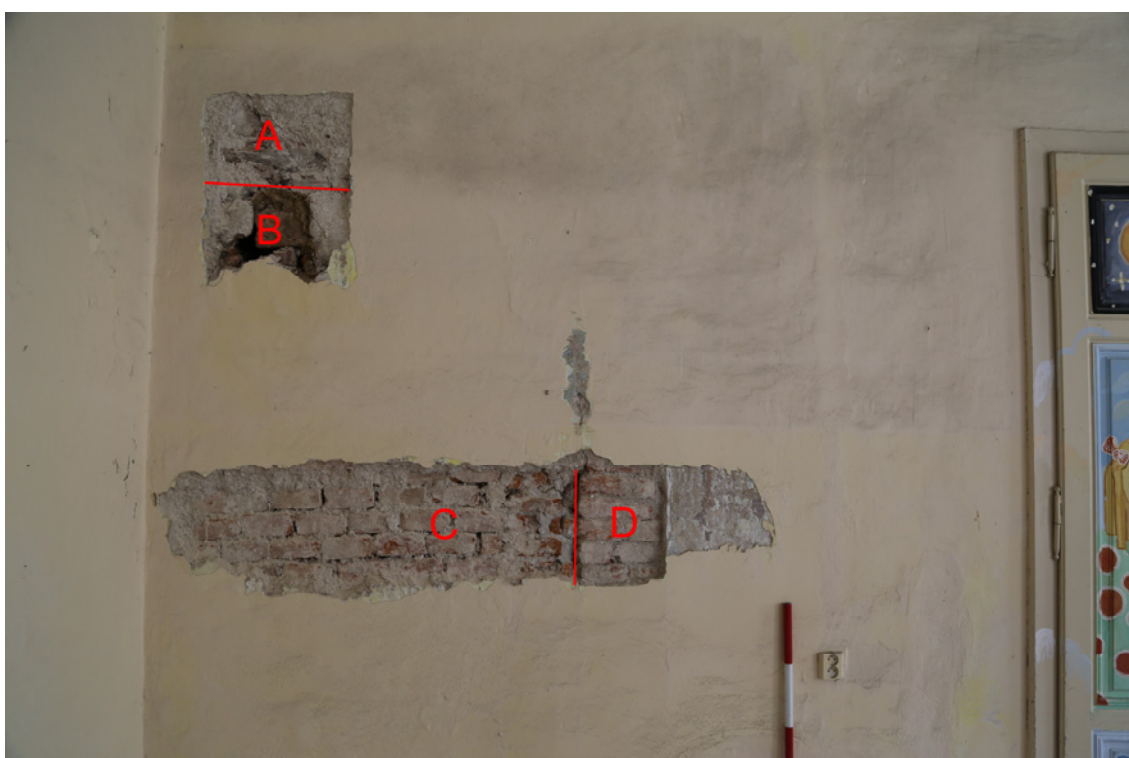
Sonda v severní stěně místnosti odhalující výběh do prostoru ubourané renesanční klenby (B) podezděné příčkou se smíšeného zdiva (A). Na líci klenby jsou dochovány ještě pozůstatky původní omítky (D). Úsek označený jako (C) je vyrovnán omítkou a skrývá ubouranou část někdejší východní stěny objektu, která pokračovala dále do prostoru dnešní místnosti.

Sonda 5 (chodba 2.01)

Sonda v jižní stěně místnosti odkryla starší omítku (**B**; baroko? 19. století?). Pod omítkou je dochováno smíšené zdivo (vyrovnávka stěny?). V linii (**C**) je dochován kout, který poukazuje na vybouranou obvodovou stěnu, jež pokračovala severně do prostoru chodby. Pozoruhodná je románská (gotická?) špaleta okna (?) s původní povrchovou úpravou ve formě roztrhané malty (**A**).

Sonda 6 (místnost 2.04)

Ve východní části jižní stěny byly provedeny dvě sondy pod omítku. Ve spodní sondě byla dokumentována cihelná špaleta (**D**; vstup? počátek 19. století? cihly $15 \times 6,5 \times ?$ cm) se zazdívkou z 19. stol. (**C**; cihly $16 \times 7 \times ?$ cm). V horní části stěny je dochováno gotické kamenné zdivo (**A**), které tvoří záklenek (nástupu na schodiště do patra?). Sekundárně byl někdejší otvor (vstup) využit jako spodní část komína (**B**).

Sonda 7 (místnost 2.04)

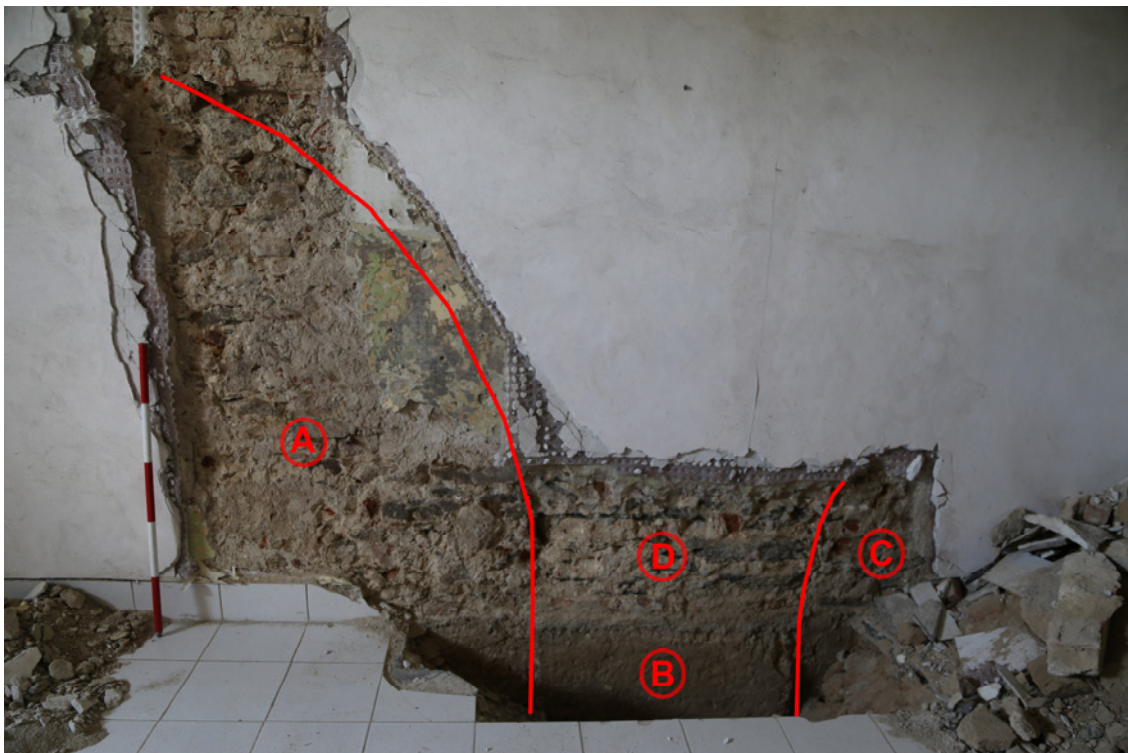
V západní části jižní stěny byla provedena rozsáhlá sonda pod omítku, která odkryla několik zajímavých stavebních fází. Nejstarší je převážně kamenné gotické zdivo s příměsí zlomků vysokých cihel (D; $18 \times 7-8 \times ?$ cm), které je překryté torzálně dochovanou renesanční či barokní omítkou. Gotická příčka je vynesena pasem (E) s vysokých cihel ($18 \times 8 \times ?$ cm), který je s ní současný. Z období renesance či baroka pochází cihelná vyzdívka omítnuté špalety někdejšího vstupu (C) s cihelnými ($28 \times 6 \times 15$ cm) plombami v rámci gotického zdiva. Zazdívka (B) tohoto vstupu pochází nejpozději z počátku 19. století. Posledním stavebním zásahem bylo vložení dřevěných zárubní na počátku 20. století (A).

Sonda 8 (místnost 0.02)

Sonda v jižní stěně suterénní místnosti odkryla spáru mezi renesančním (pozdněgotickým ?) pilířem (**B**) vynášejícím klenbu a vloženou barokní příčkou (**A**). Na pilíři z kamenného zdiva spojeného hrubou šedoběžovou maltou je torzálně dochována původní povrchová úprava ve formě roztírané malty. Převážně cihelná příčka je spojovaná běžovou jemnou maltou a opatřena omítkou z 19. století (?).

Sonda 9 (místnost 1.01)

V severní stěně místnosti byl proveden rozsáhlý odkryv pod novodobými omítkami, z nichž nejmladší jsou nahozeny na plastovou novopovou folii. Nejstarším stavebním prvkem je zde renesanční (pozdněgotický?) kamenný pilíř někdejšího suterénu (B) spojovaný hrubou běžovou maltou s kousky vápna. Pilíř vynáší křížovou klenbu (D), jejíž dvě pole v minulosti zasahovala do prostoru místnosti a dnes jsou ubourána. Pata pilíře se nachází přibližně v úrovni podlahy dnešního suterénu cca 1,6 m pod současnou podlahou místnosti, na jeho stěnách je dochována tvrdá vápenná pozdněgotická (renesanční?) omítka. Klenba je vyzděna převážně z kamene s příměsí cihel (30 × 7 × ? cm; 8–9 × ? × ? cm) a to na hrubou běžovou vápennou maltu. Barokní (?) vyzdívky (A a C) pod někdejší klenbou jsou ze smíšeného zdiva spojovaného jemnou běžovou maltou. Omítka pod podlahou poukazuje na vložení obou částí příčky ještě před zvýšením podlahy místnosti.

Sonda 10 (chodba 1.03)

Velmi komplikovaná situace byla odkryta po odstranění cementových desek v severním úseku východní stěny chodby. Jádrem stěny je románská obvodová zeď kvadratury vyzděná z kamene na hrubou hnědobéžovou maltu. V rámci substrukcí lze rozlišit hned několik dalších stavebních fází. Nejrozsáhlejším a současně nejmladším zásahem je cihelná zazdívka (A) ze závěru 19. století, která vznikla v souvislosti s výstavbou secesního schodiště (velikost cihel je $30 \times 6 \times 14,5\text{--}15\text{ cm}$). Ještě v průběhu středověku byl do románského zdiva prolomen otvor, z něhož máme dochovanou špaletu (D) vyzděnou z cihel středního formátu a keramických dlaždic ($28 \times 6 \times 11\text{ cm}$; $18 \times 18 \times 4\text{ cm}$) a spojovanou hrubou nahnědlou vápennou maltou. Zazdívka otvoru ze smíšeného zdiva snad souvisí s vložením barokního (?) pasu, který zde máme dochován ve formě ubouraného výběhu (E; cihly $28 \times 6 \times 15\text{ cm}$). Pas mohl sloužit k vynesení dymníku, na jehož existenci poukazuje očouzené smíšené zdivo spojované hlínou (cihly o síle 7,5–8 cm). Tato stavební úprava byla provedena až po zvýšení úrovně suterénu přibližně na dnešní úroveň v období baroka (?).

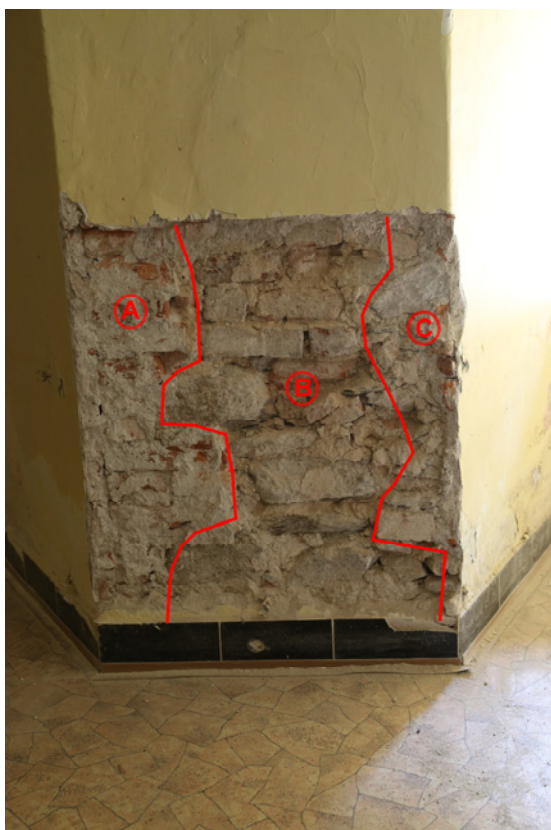

Zajímavá situace byla odhalena i ve střední části západní stěny chodby. Většina stávajících omítek byla ponechána na místě, nicméně odkryté úseky poukazují na několik závažných skutečností. Nejstarším prvkem v rámci stěny je torzo špalety románského vstupu (?) z kamenných kvádrů spojovaných hnědobéžovou vápennou maltou (B). Druhá špaleta je dochována a prezentována na vnější stěně do dvora. Zazděný vstup (C) je opatřen omítkou z přelomu 19. a 20. století. Okno bylo prolomeno do stěny zřejmě na začátku 20. století, čemuž odpovídá i tradiční formát cihel spojovaných šedobílou maltou (D). Pozoruhodným dochovaným detailem je torzo omítky (A) vyběhající ke starší podlaze (baroko či počátek 19. století). Výška někdejší podlahy by korespondovala i s předpokládaným dymníkem v severním úseku stěny (viz předchozí strana). Mezi oběma situacemi lze předpokládat vybouranou příčku.

V rámci jižního úseku východní stěny chodby byla dokumentována ubouraná renesanční (barokní?) valená klenba (E) sklepa z cihel o velikosti $30 \times 5,5 \times ?$ cm spojovaných šedobílou vápennou maltou. Suterén v minulosti pokračoval do prostoru místnosti a byl zazděn (F) nejpozději počátkem 20. století v souvislosti s rozšířením školy. Na románském zdivu byly v tomto úseku ponechány všechny mladší omítky (C). Pod cihelnou plentou (C) odbourané torzo středověké (?) příčky, která protínala chodbu i se sousední třídou a je zachycena ještě na plánu z roku 1902.

Sonda 11 (místnost 1.04)

Do západní obvodové stěny kvadratury byly v souvislosti s adaptací školní třídy v závěru 19. století vybourány špalety nových okenních otvorů (A, C). Jádro zdiva je smíšené a má spíše gotický charakter, jsou zde použity vysoké cihly o velikosti $24 \times 7,5-8 \times 10$ cm spojované běžovou/okrovou hrubou vápennou maltou (B). Kamenné zdivo může být i starší, což však nebylo zcela rozeznatelné.

Sonda 12 (místnost 1.05)

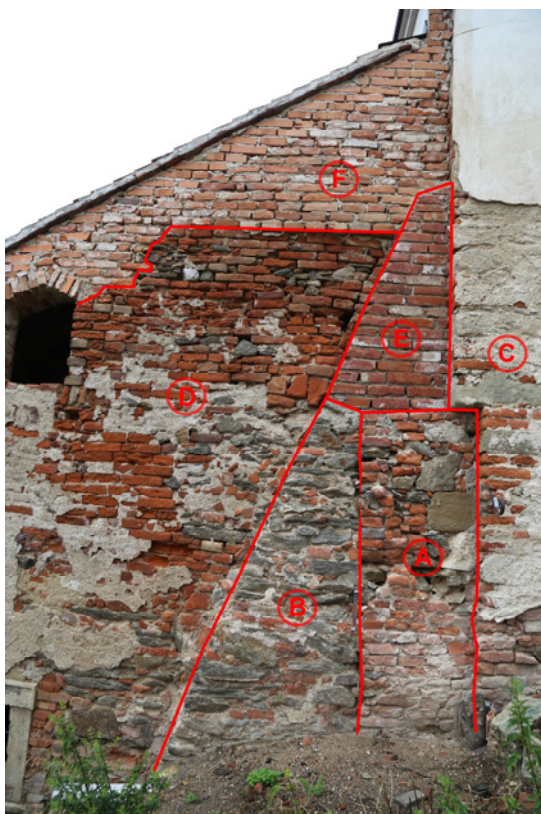
V rámci západní stěny byla dokumentována obdobná situace jako v sousední místnosti (viz předchozí strana). Do románského (?) kamenného zdiva západní stěny kvadratury (A), byla prolomena špaleta okenního otvoru z počátku 20. století (B). Omítka pokračuje pod současnou úroveň místnosti.

Sonda 13 (místnost 1.05)

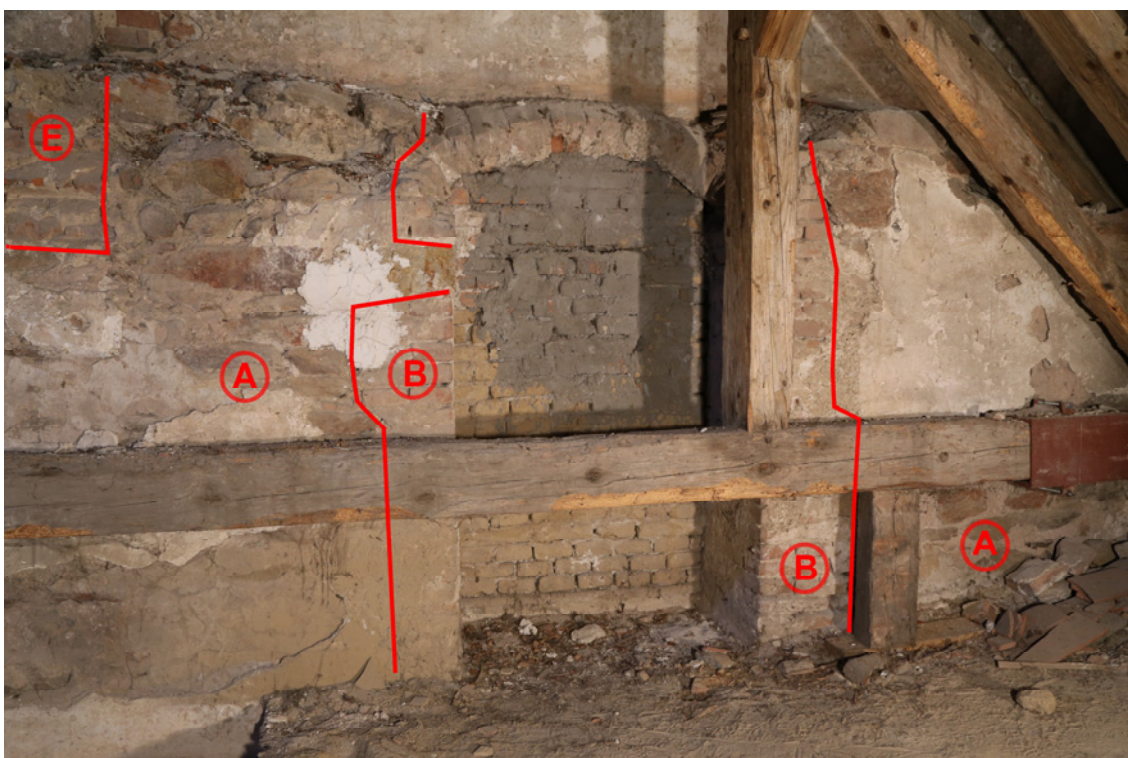
Rozsáhlá sonda byla provedena do jižní obvodové stěny kvadratury. V jádru románské kamenné zdivo (A) je spojováno hnědoběžovou hrubou vápennou maltou a místy opatřeno středověkou žlutou vápennou omítkou. Patrně v průběhu renesance bylo do stěny prolomeno rozměrné okno (B) se segmentovým záklenkem vyzděným z cihel (28–30 × 15 × 6–6,5 cm) na jemnou šedou maltu. Okenní parapet se nachází pod úrovní dnešní podlahy. Při pravé straně špalety mohl být prolomením okna zazděn starší otvor, což naznačuje cihelná plomba. Současná zazdívka (C) pochází až z průběhu 20. století.

Sonda 14 (východní stěna fasády při místnosti 0.08)

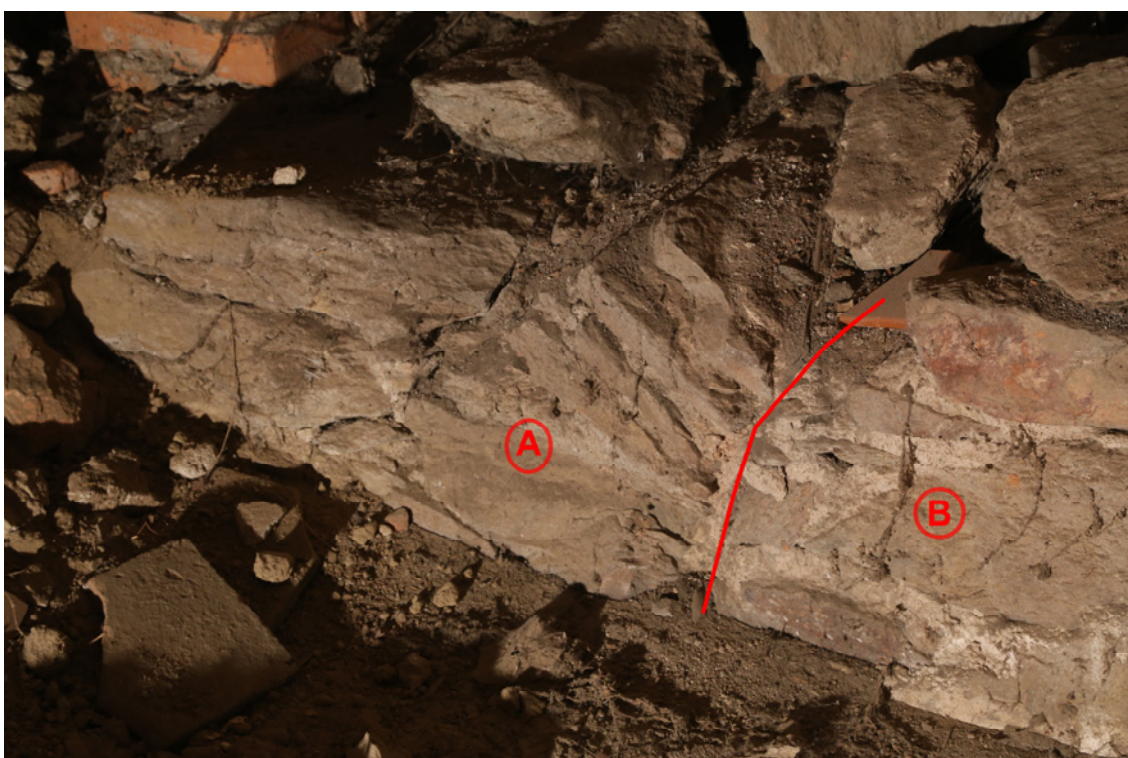
Komplikovaný vývoj historických stavebních konstrukcí byl dokumentován na vnější – východní stěně přístavku k „Staré škole“. Nejstarší zdivo se skrývá pod zazdívkou (A). Patrně jde o středověkou ohradní zeď kláštera probíhající v západovýchodním směru. Zřejmě někdy v průběhu renesance byla zeď podepřena opěrným pilířem (B), ke kterému byl později „přilepen“ malý barokní přístavek (0.08). Nadezdívka (F) jeho štítové stěny však pochází až z 20. století. K výstavbě spojovací části (C) mezi kvadraturou a přístavkem došlo až po roce 1825.

Sonda 15 (krov)

Mimořádně zajímavá je i situace v prostoru krovu. Východní stěna patra kvadratury, která je zachycena na fotografii, je dochována v podobě před výstavbou nového krovu na počátku 19. století. Do románské kamenné stěny (A) je prolomen barokní vstup do věže (B) se segmentovým záklenkem, armovaný cihlami. Ubouraný cihelný výběh pasu/záklenku vstupu (E) souvisí s již neexistující příčkou. Velmi pravděpodobně se jedná o příčku, kterou vynášel jeden z cihelných pilířů zachycený při jižní stěně místnosti 2.05. Podlaha původního patra byla dokumentována sondou cca o 0,5 m níže než současný dosypaný povrch.

Sonda 16 (krov)

V úrovni krovu je torzálně dokumentována i čelní, tedy západní stěna kvadratury. V rámci románského kamenného zdiva, spojovaného vápennou hnědošedou maltou, zde bylo zachyceno torzo kamenného záklenku (A) původního okna s dochovanou omítkou. Kamenná zádívka (B) může pocházet ještě z období středověku. Pokud by byl záklenek gotický (14.–15. století), tak bychom předpokládali použití vysokých cihel.

Sonda 17 (místnost 1.06)

Poslední dokumentovaná situace souvisí s jižním úsekem chodby 1.03 (sonda 10c), ve kterém byla zachycena ubouraná část barokní valené klenby. Sonda pod omítku v této místnosti byla provedena za účelem ověření pokračování této klenby na protilehlé straně, což se nakonec potvrdilo (B). K zazdění (A) došlo nejpozději na počátku 20. století v souvislosti s rozšířením školy.

Dendrochronologický průzkum (Ing. Tomáš Kyncl)

V objektu byl proveden
Ing. Tomášem Kynclem
dendrochronologický průzkum
krovu, který byl datován do roku
1804.

nadmořská výška	
zeměpisná šířka	
zeměpisná délka	
zpracoval	Kyncl T.
datoval	Kyncl T.

kraj / okres	Jihomoravský / Znojmo
obec	Znojmo - Louka
ulice (orientační číslo)	
číslo popisné	
objekt	bývalý premonstrátský klášter - budova u kostela (západní křídlo konventu; farní škola)

objednal	Archaia Brno o. p. s.
adresa	
telefon	
e-mail	
datum odběru	25. 7. 2017

čís.	způsob oprav.	značka	tloušťka cm	délka cm	WK	konstrukce	popis prvku	poznámka	číslo vzorku	dřevina	počet letok. /bíl	datum skácení
3					A	krov	3. plná vazba od S - Z sloupek	+ foto 9	X8951a5	borovice	72	1803/04
4												
5					A	krov	pro střední mezilehlá vazba mezi 3. a 4. plnou vazbou od S - V krokv	+ foto 10	X8953	borovice	70	1803/04
6					A	krov	7. plná vazba od S - V sloupek	2x	X8954	smrk	34	-
7					A	krov	9. plná vazba od S - vazný trám		X8955a6	jedle	111 38	1802 I
8												
9		XXX/I			A	krov	krokv na Z straně		X8957	jedle	73	1802 I
XX89znojmo-loukaAB						X8955+56+57				jedle	152	1801
XX89znojmo-loukaPI						X8951+52+53				borovice	72	1803

VI. Stavební vývoj

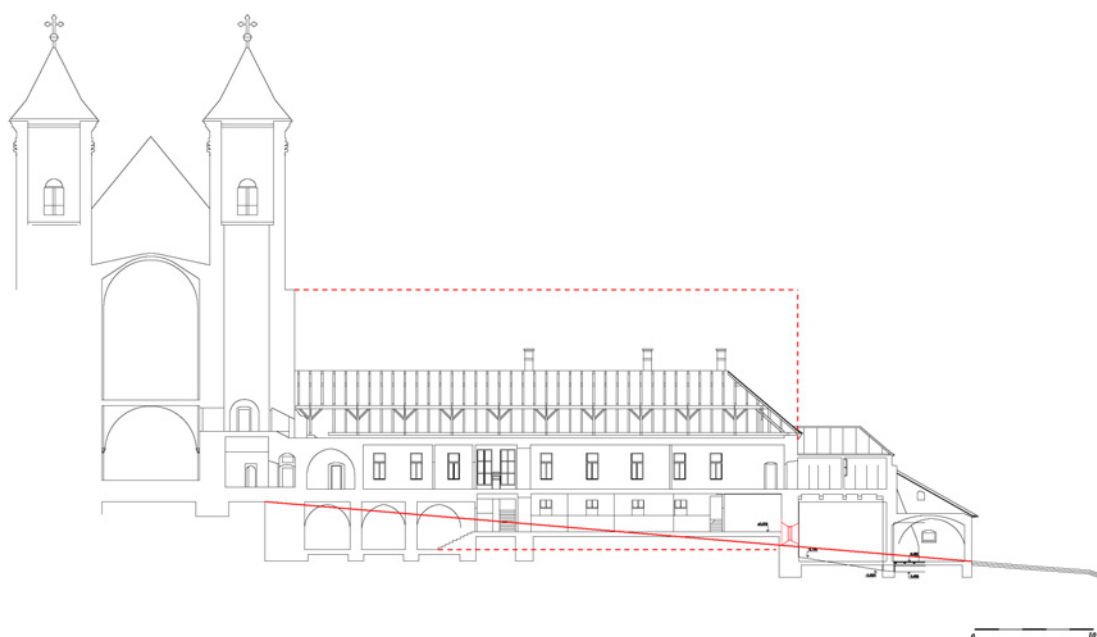
Dokumentované západní křídlo někdejší středověké kvadratury prošlo v minulosti řadou přestaveb. Jejich rozfázování v rámci průzkumu je obecné, neboť jsou na většině stěn včetně fasády stále dochovány starší omítky a řada architektonických prvků a přestaveb již zanikla. Některé části tehdejší stavby tedy můžeme pouze předpokládat.

Románská stavební etapa (první polovina 13. století)

Stavba vznikla někdy v průběhu první poloviny 13. století v románském slohu, avšak bez tradičního použití kvádrů nebo kvádrování naznačeného spárováním, které můžeme dosud vidět na kostelní lodi v severním křídle gotického ambitu. Další křídla kvadratury jsou již zbouraná a časovou posloupnost jejich výstavby lze v budoucnu ověřit pouze archeologickým výzkumem. Prozatím jediným chronologicky citlivějším architektonickým prvkem, který máme k dispozici, je románské střílnové okénko odkryté při vnitřním nároží jižní stěny někdejšího křídla (místnost **1.06**). Obvodové zdivo křídla sestávající z lomového kamene spojovaného hrubou vápennou maltou má v zásadě gotický charakter, nicméně románské okénko jeho vznik posunuje spíše před polovinu 13. století. Do tohoto období mohou patřit i četná zazděná okna s půlkruhovými záklenky z lomového zdiva, která jsou zachycena na fotografiích otlučené fasády do ulice Loucké ze 70. let 20. století. V příčce mezi místnostmi **0.02** a **0.04** byl v rámci průzkumu odkryt další románský prvek. V tomto případě je to sloup, jehož hlavice má podžlabený prstenec. Poloha tohoto prvku je nepochybně sekundární, může však jít i o stylové napodobení románských tvarů v období renesance. K dataci křídla tento prvek nelze přímo vztáhnout. Je však blízký tvarům hlavic v románské kryptě pod presbytářem kostela.

Románské křídlo kvadratury bylo obdélné, což dokládá například obnažené průčelí na fotografii ze 70. let, na kterém není patrná žádná výrazná spára. Nároží objektu bylo armováno kamennými kvádry, které jsou dosud dochovány v jeho vnějším severozápadním nároží. Křídlo bylo po celé délce podsklepeno a suterén do jisté míry vyrovnával mírný svah s čtyřmetrovým rozdílem, do kterého byl zapuštěn. Ze suterénu nepochybně ústilo i jediné dokumentované románské okno v jižní stěně. Křídlo bylo

rozděleno přinejmenším jednou příčkou, která je dochována mezi místnostmi **1.01** a **1.04**, ta však vzhledem k mírně zaoblenému tvaru může mít i starší původ. Další příčku nelze vyloučit mezi místnostmi **1.04** a **1.05**, později se zde již nacházela. Severní stěna přízemí těsně přiléhala k jižní románské věži. Koruna obvodových stěn z období středověku dosahovala přibližně 7,5 m nad úroveň podlahy ambitu, což je patrné na dochované severní stěně v krovu objektu. Lze tedy předpokládat, že objekt měl od počátku suterén a dvě nadzemní podlaží. Stěny suterénu jsou částečně zachovány v severní části křídla (místnosti **0.01** až **0.06**). V jižní polovině je sklep zasypán a nachází se pod podlahou dnešního sníženého přízemí. Okna, jež odpovídala oběma podlažím, jsou částečně zachycena na historické fotografii průčelí. Vrcholky dvou zazděných středověkých záklenků snad i románských (?) oken patra zasahují cca 0,3 m nad pochozí úroveň dnešního krovu. Venkovní vstup do přízemí byl velmi pravděpodobně umístěn v severní stěně a ústil před průčelí kostela. Na tuto skutečnost poukazuje dochované armování kamennými kvádry zachycené na historických fotografiích. Románský portál, kterým se vstupuje pod jižní věž, mohl být osazen právě zde. Druhý částečně dochovaný armovaný vstup vedl z ambitu do jižní části křídla. Není však jasné, zda se jím vstupovalo do suterénu či přízemí. Kamenný portál s půlkruhovým záklenkem je dochován v průčelí do Loucké ulice, a to jižně středové příčky. Je otázkou, zda pochází ze 13. či až např. z 15. století. K ověření jeho stáří dojde až po otlučení fasády. Fragment špalety okna či vstupu do ambitu byla také dokumentována v rámci východní stěny objektu.

Vyznačení průběhu terénu, protažení podlahy současného suterénu vůči románskému oknu a hřeben renesanční (barokní?) střechy (na plánu Ing. arch Vratislava Zíky).

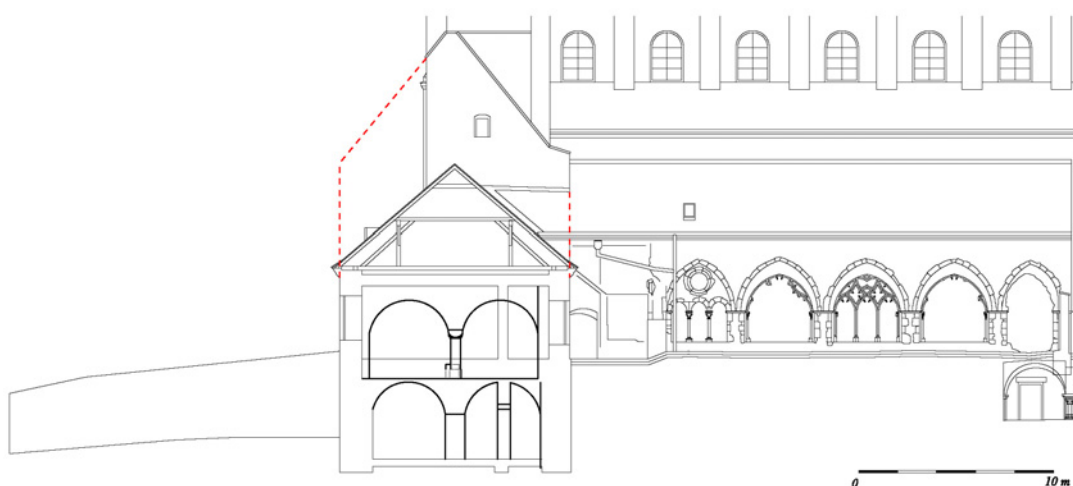
Gotická přestavba

Určitým překvapením hloubkového průzkumu bylo odhalení gotické(ých?) fáze(í?) v rámci někdejšího přízemí. Identifikace této stavební etapy souvisí s užitím vysokých cihel při výstavbě, jinak se gotické zdivo příliš neodlišuje od románského, snad jen barvou hrubé vápenné malty, která je nažloutlejší. Pokud bychom časově spojili použití cihel např. s výstavbou chóru, potom by západní křídlo mohlo být stavebně upravováno ještě před vypuknutím husitské revoluce (závěr 14. až počátek 15. století). Obecně se však vysoké cihly používaly po celé 15. století, a to i v rámci kláštera a chronologická citlivost tohoto stavebního prvku je poněkud omezená. Stěny přízemí vyzděné z lomového zdiva byly vyneseny na cihelných roznášecích pasech patrných např. v rámci středové příčky mezi místnostmi **2.04** a **2.08** a severní obvodové zdi (**2.05**). Velmi pravděpodobně byla v této době severní stěna objektu zeslabena, resp. z větší části znovu postavena. Byla do ní vložena chodba opatřená valenou klenbou, která těsně přiléhá k jižní věži kostela. Její severní stěnu tvoří zdivo věže. Severní štít objektu byl z části posazen na klenbu chodby a přizděn k věži. Již tehdy mohl být její vstup sekundárně osazen románským portálem osazeným při jižním nároží západního průčelí kostela. Této hypotéze by nasvědčovala odkrytá špaleta gotického okna, které patrně nahradilo předpokládaný románský vstup v severní stěně křídla. Vysoké cihly v rámci gotického zdiva byly dokumentovány i v rámci jednoho z meziokenních pilířů západní obvodové stěny. Vnitřní dispozici objektu pro závěr středověku nelze pro nedostatek informací rekonstruovat. Lze také předpokládat, že již v této době stála ohradní zeď kláštera dochovaná mezi místnostmi **0.07** a **0.08**.

Renesanční přestavba

Další významnou přestavbu můžeme spojit s počátkem novověku. Pro tuto stavební etapu jsou charakteristickými znaky smíšené zdivo za užití cihel standardního formátu (délka cca 30 cm, šířka 15 cm a výška 6 až 7 cm) a renesanční křížová klenba se štukovými hřebínky. V případě absence stratigrafie u některých dokumentovaných situací od sebe nelze spolehlivě odlišit renesanční a barokní stavební úpravy. Časově bychom mohli hlavní ze stavebních prací na západním křídle spojit s osobou opata Freitagy, který prováděl rozsáhlejší přestavby v rámci celého klášterního areálu včetně kostela v závěru 16. století. Charakter dokumentovaných konstrukcí sice odpovídá období od počátku 16. století do vypuknutí třicetileté války, nicméně vzhledem

k postupnému úpadku kláštera je nepravděpodobné, že by zde byly zahájeny rozsáhlejší stavební práce před rokem 1575. Nejprve byla na tři pilíře sklenuta dochovaná část suterénu (místnosti **0.01** až **0.05**) a v souvislosti s předpokládaným přepatrováním mohly být proraženy nové okenní otvory do průčelí. Nad takto sklenutým suterénem patrně vznikl sál v přízemí při západním křídle ambitu, z něhož se dochoval pouze sekundárně použitý románský sloup vynášející čtyři pole křížové klenby. Válcový dřík sestává ze dvou kratších částí, které by mohly svědčit o výšce původních románských sloupů. Menší gotické okno v severní stěně bylo nahrazeno rozměrnějším, vysokým otvorem se segmentovým záklenkem. Do místnosti **2.05** mohl ústít nový vstup z ulice Loucké, který je již zazděný na historických fotografiích ze 70. let. Lze uvažovat, že právě v této době mohlo být křídlo nadstavěno o další patro, jehož koruna se nacházela cca 10,7 m nad úrovní podlahy ambitu. Hřeben tehdejší střechy dosahoval 17,2 m a její asymetrická východní část zastřešovala i patro nově postavené nad ambitem (renesanční?). Je však možné, že výstavba druhého patra souvisela až s barokní fází. Z období renesance pochází i vstup prolomený v jižní obvodové stěně (místnost **1.05**). Vnější vzhled tehdejšího objektu ilustrují dochované úseky iluzivního sgrafita ve formě kvádrování na jižní a západní stěně fasády. Se zvýšením objektu o patro zřejmě souviselo i nadstavení ohradní zdi a její podepření opěrnými pilíři přiloženými z jižní strany (mezi místnostmi **0.07** a **0.08**).

Řez objektem v místě renesančního sloupu a hřeben renesanční (barokní?) střechy (na plánu Ing. arch Vratislava Zíky).

Barokní úpravy

Řada úprav zřejmě proběhla i v období baroka nejspíše v závěru 17. století, kdy probíhaly i práce na kostele, nejpozději však před zahájením rozsáhlé přestavby areálu v šedesátých letech 18. století. Renesanční/románský sloup v patře byl nahrazen (obezděn) příčkou a odkryté polopilíře při historické keramické dlažbě pod podlahou v dnešních místnostech 2.05 a 2.06 vynesly pasy podpírající nové stěny v patře. Torzo jedné z nich vybíhá ze severní štítové stěny druhého patra dochované v krovu. Do této zdi byl patrně v závěru 17. století prolomen vstup do věže se segmentovým záklenkem. Suterén pod jižní částí objektu byl zčásti zasypán a zčásti nahrazen dlouhým sklepem s valenou klenbou při jižní obvodové stěně. Jeho široký vstup s půlkruhovým záklenkem a dvoukřídlými vraty je zachycen na historické fotografii ze závěru 19. století. Zdá se však, že ještě není vyobrazen na starší vedutě z roku 1730, což však zcela nevylučuje jeho existenci již v této době. Sklep zřejmě pokračoval pod jižní křídlo kvadratury a jeho ubouraná klenba byla dokumentována v rámci někdejší východní obvodové stěny objektu (chodba **1.03** a místnost **1.06**). Mezi sklepem a klenutým suterénem severní poloviny objektu byla nejpozději v této době, spíše však dříve, zvýšena podlaha. Nacházela se zde například kuchyně (?), která je torzálně dochovaná při východní obvodové stěně (**1.03**). Vstup do tohoto prostoru z exteriéru je vyobrazen na vedutě z roku 1730. Nicméně kamenný portál zachycený na fotografiích ze 70. let 20. století svědčí o existenci vstupu snad již v období pozdní gotiky (?). Od mladšího barokního sklepa bylo částečně snížené přízemí (či zvýšený sklep) odděleno příčkou, která je zachycena ještě na plánech z roku 1902 (mezi místnostmi **1.04** a **1.05**). Nejpozději v této době vznikla i odpadní jímka (místnost **0.07**) pro záchody v přízemí či patře (?). Záchody jsou zřejmě schematicky vyobrazeny na vedutě z roku 1680. Z jižní strany byl k ohradní stěně po roce 1730 přilepen přístavek **0.08**. Z barokního období může pocházet i některý z okenních otvorů zachycený fotografií při rekonstrukci fasády v 70. letech.

Přestavba na školu v průběhu 19. století

Přestavbu západního křídla na samostatně stojící objekt, lze spojit s výstavbou dnešního krovu vročeného do let 1803/4. Jakým způsobem byl objekt využíván v období barokní přestavby kláštera od šedesátých let 18. století a zejména po jeho zrušení císařem Josefem II., bohužel nevíme. Snad bylo již tehdy západní křídlo společně s ostatními částmi kvadratury částečně sneseno do úrovně přízemí a sloužilo jako část ohrazení velkého barokního staveniště. Nebo pouze chátralo a k demolici vyšších pater došlo až těsně před rokem 1804. Každopádně již ve dvacátých letech bylo někdejší západní křídlo využíváno jako škola. Nejpozději počátkem 19. století došlo k vyrovnání podlahy patra s někdejším prostorem rajského dvora, který byl navýšen stavební sutí ze zbouraných budov středověké kvadratury. Základ příčky v místnosti **2.06** poukazuje na odlišné členění interiéru. Jeho rozsah a charakter, však nelze stanovit bez dalšího výzkumu pod podlahami a bez průzkumu pod omítkami.

Stávající podobu škola získala v průběhu dvou zásadních přestaveb v závěru 19. a počátkem dvacátého století. Je velmi pravděpodobné, že nejpozději do třetí čtvrtiny 19. století částečně využívala pouze patro. Přístup pro žáky a učitele byl zajištěn ze dvora, do něhož ústila chodba při jižní věži. Snížené přízemí a suterén byly přístupné samostatně a to dvěma vchody z ulice. Jednak vstupem ve střední části objektu, dále pak vraty do sklepa při jižní stěně. K zásadní proměně objektu došlo někdy v poslední čtvrtině 19. století. Do dvora byla vložena přístavba pro dvouramenné schodiště se zábradlím s litinovými díly. Hlavní vstup tentokrát směřoval přímo do ulice Loucké. Z tohoto důvodu bylo strženo poslední pole renesanční klenby nad severním suterénem, aby mohla vzniknout chodba **1.01**. V této souvislosti vznikl i dnešní přístup do sklepa. Nové dvouramenné schodiště ústilo v patře do úzké chodby **2.11**, která spolu s vydělením menších místností **2.01** až **2.03** vyvolala statické úpravy v suterénu ve formě vložených příček mezi místnostmi **0.01** a **0.02**, **0.03** a **0.04**, **0.05** a **0.06**. Dvěma protilehlými vstupy ve schodišťovém přístavku byl z jedné strany přístupný krov s kostelem a z druhé školní záchodky **2.13**, tehdy ovšem ještě nerozdělené. Sklenutá nárožní místnost **2.05** byla přístupná pouze vstupem ze dvora. Již v této době mohly být zprovozněny všechny třídy v patře **2.04**, **2.08** a **2.09**. V případě místnosti **2.09** k tomu však mohlo dojít až v souvislosti se snesením klenby jižního sklepa, který byl dosud stále oddělen masivní příčkou od budoucí třídy **1.04** v přízemí. V rámci komplexní přestavby "Volks Schule" byla provedena i nová historizující fasáda, která byla nahrazena až počátkem 70. let 20. století.

Dispozice školy, jak ji známe dnes, byla v zásadě dokončena ještě před první světovou válkou. Jako opora k tomuto tvrzení nám slouží například plán úprav objektu z roku 1902, kdy byla zprovozněna třída **1.04** umístěná mezi jižním sklepem a vstupní chodbou **1.01**. Významným dokladem této přestavby je však skupina dveří, které byly v období mezi léty 1902 a obdobím první světové války osazeny ve většině tehdejších tříd a jiných místností. Tyto stavební prvky spojují zejména dlabané závěsy s kuličkou, které jsou charakteristické pro závěr 19. a počátek 20. století. Takovými dveřmi byl osazen i vstup do nové třídy **1.05**, která vznikla po zbourání a zasypání jižního sklepa. Jsou jimi osazeny i vnitřní vstupy do nových záchodků ve sníženém přízemí i patře (**1.07**, **2.12** a **2.13**). V této době byl zrušen i venkovní vstup na záchody **2.12/2.13**, které byly nadále rozděleny na chlapecké a dívčí a přístupné již pouze z interiéru. Vyhlouben a vyzděn byl také anglický dvorek s rozšířenými i nově prolomenými okny osvětlujícími chodbu **1.03**.

Novodobé stavební úpravy

Drobné stavební úpravy byly v různých časových odstupech prováděny až do počátku 90. let 20. století, kdy byla škola zrušena. Jednalo se zejména o úpravy toalet, zazdívání některých průchodů (např. mezi místnostmi **2.04**, **2.06**, **2.08**), prolomení nových vstupů (např. mezi místnostmi **2.06** a **2.05**, **2.03**, **2.06**) a vytvoření nových místností předělením starších a větších prostor (např. **1.06**, **2.10**, **2.15**). Posledními zásahy bylo v 70. letech vytvoření kotelny v prostoru severního suterénu a oprava fasády.

VII. Hodnocení objektu

Při pohledu zvenčí působí objekt někdejší školy velmi nenápadným až nezajímavým dojmem. Fasáda je jednoduchá a nečleněná, okenní otvory stylově sjednocené až v průběhu 20. století a i dispozice interiéru je značně upravená pro potřeby někdejší školy. Při povrchním pohledu tedy budova nepůsobí jako památka první kategorie. Nicméně řada autenticky zachovaných prvků, zejména renesančních kleneb v suterénu a patře, naznačuje bohatý stavební vývoj. Ve stávající podobě jde však z estetického hlediska spíše o průměrnou stavbu, která si zaslouží náročnější architektonickou adaptaci. Aktuálním průzkumem bylo odhaleno, že skutečná hodnota objektu se skrývá pod omítkami obvodových zdí a v zásypech kleneb. V jádru pozdně románské obvodové stěny jsou jediným stojícím pozůstatkem středověké kvadratury někdejšího premonstrátského kláštera, což potvrzuje např. odkryté střílnové okno v místnosti 1.06, nebo dochované okenní otvory na průčelní fasádě. Jejich existenci ostatně potvrzují historické fotografie rekonstrukce fasády ze 70. let 20. století, ale i část kamenného záklenku v prostoru dnešního krovu. Při výčtu cenných prvků nemůžeme vynechat ani renesanční klenby, podlahy a omítky. Toto období je obecně v klášterním areálu zastoupeno relativně malým množstvím památek. Hlavní hodnota objektu je tedy dle našeho názoru kulturněhistorická a tkví v jedinečném dochování posledního ze středověkých klášterních objektů. Počátky stavby v románském slohu navíc posouvají význam této památky mimo hranice České republiky.

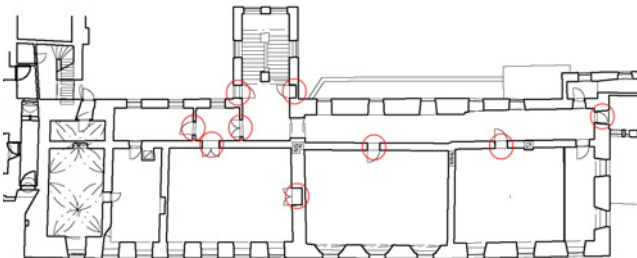
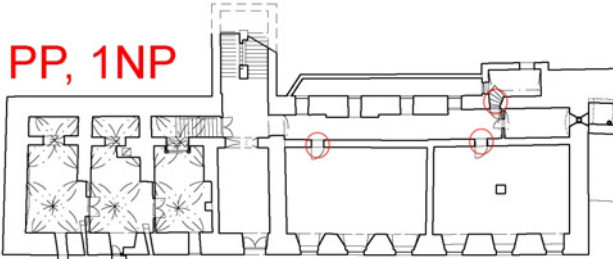
Jedná se o nemovitou kulturní památku, která byla zapsána do seznamu 19. 2. 1973 pod č. 7-6969 a opakovaně byl její status potvrzen (viz evidenční listy NPÚ).

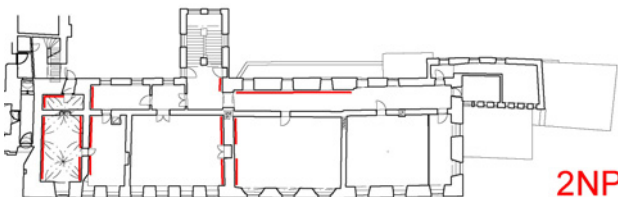
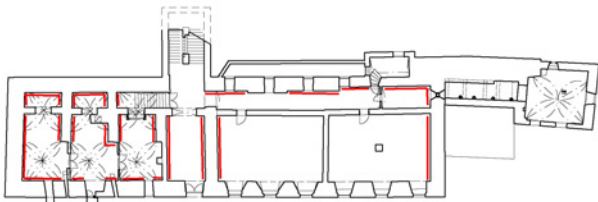
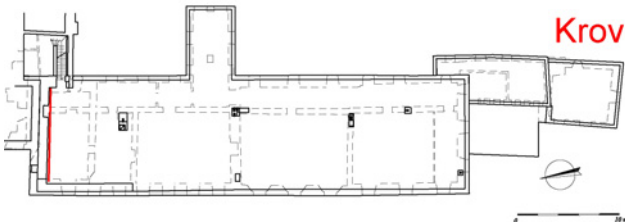
VIII. Náměty pro potřeby památkové péče

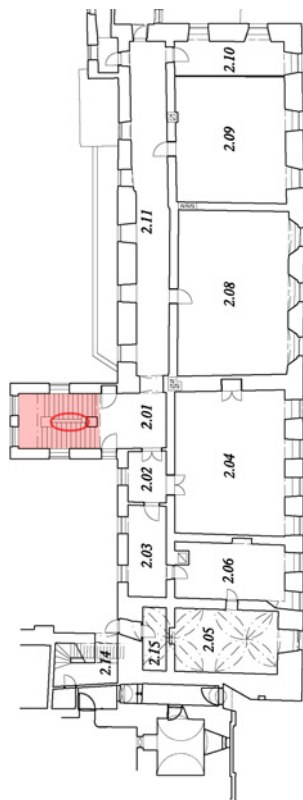
VIII.a Hodnotné prvky a detaily

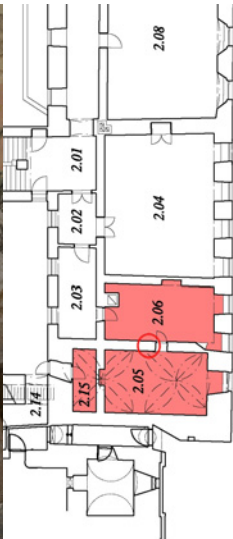
Jako velmi hodnotnou lze označit celou dispozici objektu. V rámci přízemí jsou to všechna obvodová zdiva, klenby a většina příček. Stejně je tomu i v prvním patře. V rámci druhého patra lze označit jako hodnotné obvodové zdivo (viz kapitola XII).

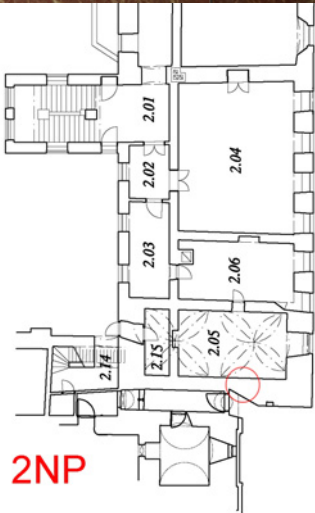
Objekt je v zásadě zakonzervován v podobě ze závěru 19. století, nicméně se zde nachází i množství mladších úprav – například oken. Z hlediska uměleckohistorického však dochované detaily z této doby nepředstavují stylově jednotný a cenný celek, spíše se jedná o nejrůznější řemeslné výrobky z období klasicismu a první poloviny 20. století, které jsou reprezentovány převážně zárubněmi, dveřmi opatřenými původním kováním a okny, zvláště ve druhém patře. Co se týká starších prvků, které by bylo vhodné zachovat a případně restaurovat, jedná se zejména o všechny klenby, zvláště ty s hřebínky a kamenické prvky související s výstavbou domu v pozdním středověku. Všechny tyto vybrané prvky či soubory prvků označené jako P1 až P8 jsou prezentovány v níže uvedených tabulkách.

P1		Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera	
Popis: Soubor jednokřídlých a dvoukřídlých rámových dveří s profilovanými obložkami dřevěných zárubní. Ve dvou případech jsou jednokřídlé dveře prosklené. Všechny dveře mají nové kliky a zámky, původní dlabané závěsy s kuličkou jsou dochovány ve všech případech.			
Rozměry: –			
Materiál a povrchová úprava: měkké dřevo		2NP	
Zpracování: kvalitní, řemeslné		1PP, 1NP 	
Datace: mezi léty 1902 a 1918 (?)		Technický stav a dochování: dobře zachované, některé jsou částečně repasované	Památková hodnota: nízká
Doporučený přístup: repasovat, prvky je možné i přemístit			

P2		Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera	
Popis: Úseky historických omítek dochovaných v rámci objektu.		 2NP 1PP a 1NP Krov	
Rozměry: –			
Materiál a povrchová úprava: vápenné omítky			
Zpracování: řemeslné			
Datace: 1200 až 1800	Technický stav a dochování: místy dobře zachované	Památková hodnota: vysoká	
Doporučený přístup: v co největším možném rozsahu zachovat			

P3		Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera	
Popis: Dvouramenné schodiště s podestou s litým litinovým zábradlím.		 	
Rozměry: –			
Materiál a povrch. úprava: kámen, litinové odlévané prvky zábradlí			
Zpracování: kvalitní, řemeslné			
Datace: závěr 19. století	Technický stav a dochování: zábradlí i schodiště jsou v dobrém stavu	Památková hodnota: střední	
Doporučený přístup: restaurovat a ponechat v původním stavu			

P4		Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera	
Popis: Románský (?) sekundárně usazený sloup s hlavicí a podžlabeným prstencem. Dřík sestává ze dvou dílů. Patka nebyla v rámci průzkumu zachycena. Zděný profilovaný polopilíř ke sloupu nenáleží, je však také velmi cenným architektonickým prvkem.			
Rozměry: –			
Materiál a povrch. úprava: kámen, zdivo, omítka			
Zpracování: kvalitní, řemeslné			
Datace: kol. 1220 až 1600	Technický stav a dochování: Sloup je velmi dobře zachován, polopilíř je dochován pouze torzovitě	Památková hodnota: velmi vysoká	
Doporučený přístup: situaci ponechat v současném stavu, omítky fixovat			

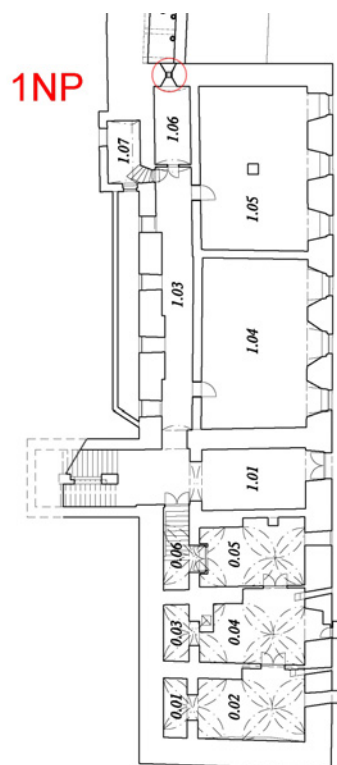
P5	Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera		
Popis: Zazděný renesanční (?) vstup do exteriéru. Špalety i segmentový záklenek jsou omítnuté.			
Rozměry: –			
Materiál a povrch. úprava: smíšené zdivo			
Zpracování: kvalitní, řemeslné			
Datace: 16.–17. století	Technický stav a dochování: Dobře dochován	Památková hodnota: velmi hodnotný	
Doporučený přístup: celou konstrukci i s omítkami ponechat v původním stavu			

P6,7

Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera

Popis:

Románské „střílnové okno“ bylo odkryto pod novodobou omítkou. I když je parapet umístěn pod úrovní dnešní podlahy, lze předpokládat, že je okno kompletně dochováno. Okenní ostění je jednoduše profilované a záklenek i s šikmým ostěním je z lomeného kamene.

Rozměry: –

Materiál a povrch. úprava:
kámen

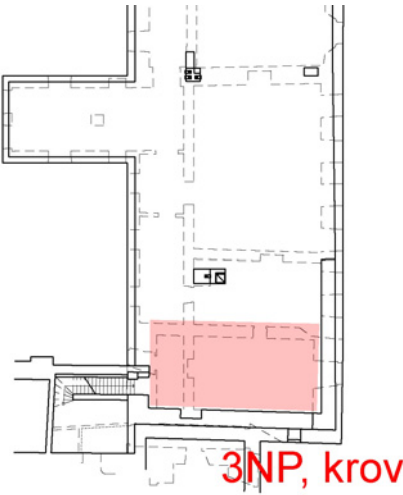
Zpracování:
kvalitní, řemeslné

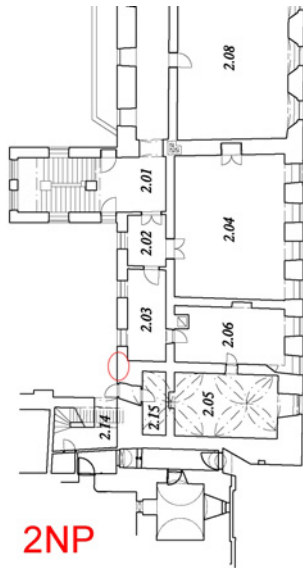
Dace:
počátek 13. století

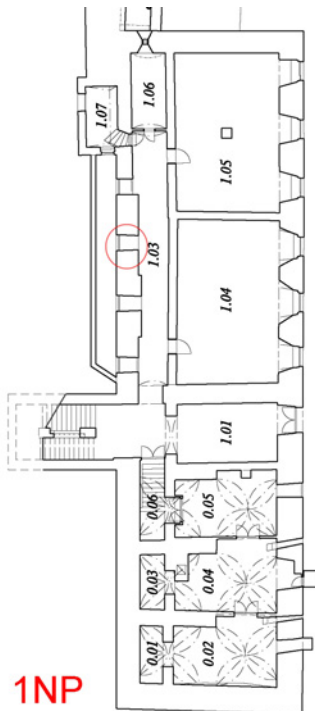
Technický stav a dochování:
okno je ve výborném stavu

Památková hodnota:
velmi hodnotný historický prvek

Doporučený přístup: ponechat v původním stavu

P8	Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera		
Popis: Renesanční (?) keramická dlažba někdejšího prvního patra, situovaná pod 25 cm násypem v prostoru krovu.			
			
	Rozměry: –	Materiál a povrch. úprava: keramika	
	Zpracování: řemeslné	Datace: 16. století	
Doporučený přístup: ponechat v původním stavu		Technický stav a dochování: dobře dochováno Památková hodnota: hodnotné	

P8		Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera	
Popis: Jednoduché kamenné ostění krbového (?) otvoru.			
Rozměry: –			
Materiál a povrch. úprava: kámen			
Zpracování: řemeslné			
Datace: 16. až 18. stol.	Technický stav a dochování: velmi dobře dochován	Památková hodnota: hodnotný	
Doporučený přístup: zvážit restaurování			

P8		Znojmo – „Stará škola“ v areálu louckého kláštera	
Popis: Zazděný románský vstup (?) z ambitu. Po odstranění omítky byly odkryty kamenné kvádríky severního ostění.		 	
Rozměry: –			
Materiál a povrchová úprava: kamenné zdivo			
Zpracování: kvalitní, řemeslné			
Datace: počátek 13. století	Technický stav a dochování: dochován částečně	Památková hodnota: velmi hodnotné	
Doporučený přístup: ponechat v původním stavu			